

Naročnina

za državo SHS:

na mesec Din 20
za pol leta 120
za celo leto 240

za inozemstvo:

mesečno Din 50

Sobotna izdaja:

celoletno

v Jugoslaviji Din 40
v inozemstvu 60

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici 6/III. Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Uredništvu telefon 50, upravnništva 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ulici 6. Cekovni račun: Ljubljana 10.650 in 10.349 (za inzerate) Sarajevo 7.563, Zagreb 39.011, Praga in Dunaj 24.797.

Cene inzeratov:

Enostolpna petlitna vrsta mali oglasi po Din 1.50 in Din 2.—, večji oglasi nad 45 mm višine po Din 2.50, veliki po Din 3.— in 4.—, oglasi v uredniškem delu vrstica po Din 6.—.

Pri večjem naročilu popust.

Izhaja vsak dan izveniši ponedeljka in dneva po prazniku ob 4. uri zjutraj.

Poštnina plačana v polovini.

SLOVENE

O demokraciji.

Slavni dominikanec Lacordaire je leta 1851., ko se je Napoleon III. po nasilnem puču polastil vlade, dejal v svojih pridigah, da je kršitev ustave po oboroženi roki vedno veliko javno zlo, ki ima za posledico razrahljanje socialnega reda. Nikjer v zgodovini, nadaljuje veliki mislec, ni iz despotizma zrastle nič dobrega. Četudi bi kdo nameraval rešiti domovino, se moti, če proti morali in pravičnosti s silo skuša doseči svoj cilj.

Na to se spominjamo, če beremo v »Polu« od 6. maja članek voditelja italijanske ljudske stranke, don Sturza, ki je dvignil toliko prahu v javnosti in zlasti razkačal Mussolinija. Don Sturzo pravi v svojem članku, ki so ga ponatisnili vsi katoliški nemški listi, približno sledeče:

Politika se je danes iz dvorskih in kabinetnih krogov prenesla med ljudstvo in v parlament, v splošno ljudsko vest, ki more na podlagi politične in državljanske svobode zahtevati svobodo tudi za cerkev. In dejansko vidimo, da je demokratizem cerkvi prinesel samo veliko korist.

Danes se absolutizem javlja v obleki nacionalizma. V Nemčiji je protestantovski, v Češkoslovaški husitovski, v Jugoslaviji pravoslaven, v Italiji zlorablja katoliško ime. Kar se tiče cerkve, more ali absolutizem pospeševati ali pa ostati na podlagi demokracije svobode. Očitno je, da je zanjo mogoča samo poslednja alternativa.

Kajti cerkev je po svoji zgodovini in duhu nasprotnica tako absolutistični državi kakor levičarskemu laicizmu, ki pušča v vidika socialni pomen cerkve — je pa prijateljica demokracije in avtonomizma, kakor je to sijajno pokazal zlasti srednji vek, dokler ni protestantovstvo položilo sekire na korenine krščanstva. Tako je tudi danes edino mogoča pozicija za cerkev demokracija.

Pospeševanje desničarske reakcije bi poglobilo sovraštvo med evropskimi narodi in tako neizmerno otežilo moralno poslanstvo cerkve. Potem pa bi cerkev oslovila pri masah, ki bi v njej videle nasprotnico kulturnega in socialnega dviga delovnih slojev. In končno bi cerkev izgubila, podpirajoč desnico, tisto podlago svobode, na kateri danes stoji, ter bi namesto nje bila navezana zopet na samovoljo enega ali ene kaste. Tako don Sturzo.

Fašizem se je zaradi teh misli zelo razburil in liberalno-reakcionarni tisk si domisljal, da bo don Sturzo zaradi tega dobil od papeža kakšno cenzuro. Toda reakcija slabo pozna katoliško cerkev, če tako misli. Don Sturzo je izrazil mnenje, ki živi v cerkvi sami in ravna danes politiko vseh katoliških strank brez izjeme izvzemši neznanost števila konservativcev, ki ne pridejo niti najmenj v poštev.

Don Sturzo je s svojimi izjavami tudi zadal pravi moment. Kljub ojačenju desničarske reakcije v Nemčiji je reakcija danes že prekoračila svojo najvišjo točko in rapidno pada. V Nemčiji ni oslabil niti centra niti socialistične levece, katero je samo okrepila v korist ekstremnim elementom. Nemška desnica bo morala svoje sanje o diktaturi globoko zakopati v zemljo, ako noče države izročiti popolnemu razpadu. V Franciji je s Poincaréjem padla politična in socialna reakcija in tudi monarhisti so pokazali, da so kljub svojemu vpitju le smešna družbica. Tudi na Japonskem je zmaga demokracija. V Španiji ne bo treba dolgo čakati poloma diktature. V Angliji pa je demokratizem tako zasidran, da o reakciji sploh ni govora; nasprotno, angleški demokratizem bo omajal še one diktature, ki so v Evropi še ostale. Danska ima ministrstvo levece. Ameriški fašizem je tudi le šport po vojni iz ravnotežja prišlih možgan. Dasi ima moderni parlamentarizem velike hibe, je zmožen ozdravljenja po ideji stanovskega zastopstva, torej v ojačenju socialnega demokratizma in avtonomizma; reakcija pa more zlo le poslabšati in mesto socialnega reda prinesiti kaos in splošno revolucijo.

Zato ne dvomimo, da tudi Mussoliniju odklenka, ko se opozicija zave svojih bivših napak in se razlira.

Pri nas je tudi reakcija začela zadnji čas vedno bolj predrzno dvigati glavo. Formalno nimamo absolutizma, dejansko pa.

Znano je, da Pašić in Pribičević pripravljata državni puč, da s silo odstranijo vse, kar jima je še napoti in da proglasita tudi formalno diktaturo svojih pokvarjenih elementov. Na francoske volitve sta veliko upala, ker sta mislila, da tam zmaga kot odgovor na nemške volitve še hujša reakcija nego je bila prej. Od te sta upala pomoči,

da izvedeta preobrat tudi v Jugoslaviji. Moža sta se hudo uračunala. Sicer imata prisrčno zavezništvo z Mussolinijem, toda to jima seveda ne bo pomagalo. Demokracija se dviga in korupcionisti, ki se nazivljejo »nacionalni blok«, bodo kmalu stali ob razvalinah svojih reakcionarnih zamislov.

Jovanovićevo priporočilo kroni.

VSE KOMBINACIJE IZKLJUČENE RAZEN PAŠIČ ALI DAVIDOVIČ. — POLOŽAJ SE JASNI.

Belgrad, 14. maja. (Izv.) Danes okrog 12. ure je bil sprejet v avdienco pri kralju Lj. Jovanović. Kralju je priporočil, da naj se končno odloči, da poveri mandat za sestavo vlade Davidoviću ali Pašiću. S tem je seveda padla v vodo kombinacija z njim kot predsednikom koncentracijske vlade. S tem predlogom je po mesec dni trajajoči krizi nastopil isti položaj, kot je bil po znani 17 dni trajajoči demisijski vladi. Mesec dni trajajoča posvetovanja in razčiščevanja položaja ter poskusi za pomirjenje duhov, boji med predstavniki korupcije in nasilja ter predstavniki poštenja in sporažuma pokazujejo, da ne more priti do zblizanja, dokler se ne odstranijo osebe, ki so to korupcijo započele in izvajale in so že sedaj namenjene, da bi svoje metode v kakršnikoli obliki mogle izvajati v občutno škodo ljudstva in države. Že samo to dejstvo, da je tako dolga kriza privredila do tega, da je znano, kdo so stebri režima korupcije in nasilja in da stoji te osebe pred domačo in tujo javnostjo ožigosane s pečatom korupcije in terorja, že samo to dejstvo je precejšen uspeh. Neglede na končen izid krize pomenja to dejstvo lep korak k ozdravljenju gnilih razmer v državi, ki so jih poživile te osebe. Za enkrat stoji še pred sodbo javnosti. Že ta sodba ni prijetna za najbolj zakrknjene korupcioniste, še bolj neprijetna pa bo pred nepristranskim sodiščem. Zato jim ni nobeno sredstvo odveč, da ne bi skušali vsega tega odvrniti.

JOVANOVIĆEVA AVDIJENCA.

Belgrad, 14. maja. (Izv.) V razgovoru z načelniki opozicije je Ljuba Jovanović izjavil, da je danes v avdienci priporočal kralju, da naj poveri mandat ali Davidoviću ali Pašiću češ da drugih izhodov ni.

KRATKA AVDIJENCA G. PAŠIČA.

Belgrad, 14. maja. (Izv.) Popoldne ob 5 do četrta na 6 je bil Pašić v avdienci pri kralju. Po avdienci je izjavil: »Nema nato još ništa.« V parlamentarnih krogih se smatra, da je ta avdiencia v zvezi z nasvetom, ki ga je dal Jovanović kroni. Smatra se, da je Pašić trdovratno vztrajal na stališču, da so volitve edini izhod in da je tudi vztrajal na tem, da se njemu izroči vodstvo

teh volitev. Z ozirom na tako zahtevo Pašića se krona ni mogla odločiti in Pašić je odšel praznih rok in brez mandata, kjer se je s Pribičevićem in še nekaterimi člani vlade dolgo v noč posvetoval o korakih in ukrepih, ki jih je treba storiti, da se posreči izpeljati njegovo zamisel. Pričakovati je, da se bodo sedaj intrige še pomnožile.

POTLAČENI RADIKALI.

Belgrad, 14. maja. (Izv.) Poskus radikalov z Lj. Jovanovićem se je ponesrečil, zato vlada med njimi zel oslabo razpoloženje. Bili so »utučeni« (potlačeni) kakor bi rekli v Belgradu. Očitno so se njihove šanse poslabšale in nade na volivni mandat so se zmanjšale. Odgovor opozicije na izigravanje od krone dobljenega mandata in pogoji Trifkoviću, so pripomogli k takemu razpoloženju, kajti ta odgovor je vplival v najširši javnosti in pri najvišjih faktorjih. Celo na Pašića je odgovor vplival seveda neugodno. Po pripovedovanju radikalnih ministrov, ki so bili na sestanku, je Pašić, ko je proučil prvi stavek odgovora opozicije, postal zamišljen in se je obrnil k enemu od ministrov in dejal: »Ovaj, znaš, što može to da bidne, ovi zahtjevi opozicije?« Vsekakor zanimivo vprašanje predsednika vlade. Sicer je pa ta odgovor opozicije še vedno predmet razgovorov. Splošno se priznava, da je ta odgovor mojstrski in edino pravilen na izzivajoče pogoje gospoda Marka Trifkovića.

DOMISLJAVI PRIBIČEVIĆ.

Belgrad, 14. maja. (Izv.) O večerajnji avdienci Pribičevića smo zvedeli od kompetentne osebe, da je Pribičević poskušal dobiti mandat za volitve in to za — sebe. To je utemeljeval s tem, da bo z Srnao in Orjuno, kolikor je ta sprejela njegov program, ustvaril močno stranko po vzoru Mussolinija v Italiji in da bo ta stranka najbolj čvrsta opora za najvišje faktorje. Jasno je, da je Pribičević propadel s tako zahtevo, kar tolmači njegova srditost in slabo razpoloženje. Sicer je ta zahteva v političnih krogih vzbudila splošno veselost, ker je Pribičević pokazal s tem nastopom mnogo sličnosti s poslancem Kordićem in njegovimi političnimi koncepcijami.

Oster protest opozicije proti nasilstvom.

NAČELNIKI OPOZICIONALNIH KLUBOV PRI PREDSEDNIKU SKUPŠČINE. — LJUBA JOVANOVIĆ PRIZNAL NASILJA IN OPOZORIL NA TO KRALJA.

Belgrad, 14. maja. (Izv.) Načelniki vseh strank opozicije so imeli danes posvetovanje, na katerem so razpravljali o nasiljih, ki jih proti parlamentarni večini napira režim. Na tem sestanku je bil sestavljen pismen protest na predsednika narodne skupščine. Ta protest se glasi:

G. predsednik! V zadnjem času je napad na imuniteto narodnih poslancev in na shode posameznih političnih strank prešel v sistem. Izvršuje se brez vsakega poudara s toleriranjem v javnosti sami.

Podpisani predstavitelji parlamentarnih skupin smatrajo, da je odveč, da bi se raditega obračali na vlado, ki še opravlja državne posle, ker je očitno, da se vse to dela z znanjem in po želji vlade. Smatrajo, da imajo pravico, da se obrnejo na Vas, kot predsednika narodne skupščine, da Vi v imenu narodne skupščine podvzamete, kar je treba, za zaščito narodnih poslancev, njihove imunitete in njihovih pravic in z ustavo in zakonom zajamčeno svobodo zborovanja. Obveščanje volivcev in javno polaganje računov o svojem delovanju je dolžnost vseh narodnih poslancev. Napadi na zborovanja zabranjujejo narodnim poslancem izvrševanje njihovih dolžnosti.

Mi se, g. predsednik, nadajamo, da uvidite, da je dolžnost narodne skupščine, da zagotovi narodnim poslancem nemoteno izvrševanje njihovih dolžnosti in da zahteva te odločno od odgovornih predstavnikov spoštovanje zakonskih odredb in zaščito z ustavo in zakoni zajamčene svobode zborovanja.

Nadajamo se, g. predsednik, da se boste zavzeli odločno za obrambo narodnih poslancev, ki so poverjeni Vašemu čuvanju in da bo glas predsednika narodne skupščine dovolj močan, da prepreči nadaljne napade na temeljne ustavne državljanske pravice.

Ker je mogoče, da bo nadaljevanje takih grdih napadov na zborovanja poslancev dovedlo do težkih posledic, opozicionalne stranke odklanjajo za nje vsako odgovornost. Odgovornost bo z vsor težo padla na one, ki so kot zmes čuvarjev pravde in zakonitosti započeli to borbo, ki ima značaj državljanske vojske. Slede podpisi. —

Ob 7 zvečer so načelniki opozicije dr. Korošec, Lj. Davidović, dr. Hrasnica, Joca Jovanović, Predavec in dr. Moser obiskali predsednika Lj. Jovanovića ter mu izročili ta protest, ki ga je utemeljeval Lj. Davidović.

vič. Naglasil je posebno, da se opozicionalne stranke obračajo na predsednika, ker je dokazano, da je vlada direktno ali indirektno pri teh napadih sodelovala. Tako je za Subotico dala napadalcem pet tisoč dinarjev podpore, minister prometa pa proste železniške karte. V Šabcu sta dva policijska komisarja delovala pri izigravanju preoblečena v civilno obleko. V Banjaluki so bili vsi razgrajati od oblasti naročeni. Zato se načelniki opozicionalnih skupin ne morejo obračati na oblasti, marveč nanj z zahtevo, da obvesti merodajne faktorje, kako javne oblasti odklanjajo pomoč poslancem, ki izvršujejo poslansko dolžnost. Lj. Jovanović je na to izjavil, da je že opozoril kralja in ga bo še opozoril, kake stvari se godijo, in da bo ponovno storil svojo dolžnost. Načelniki opozicije so izjavili, da bodo v slučaju, če bi se še nadaljevale take nezakonitosti, morali misliti na to, da se pristopi k samoohranbi.

PRIHOD BALUGDŽIČA.

Belgrad, 14. maja. (Izv.) Prihod našega berlinskega poslanika Balugdžića je naznanjen za noč ob 9.45.

Poslanec Vujić pri kralju.**KRALJEVA OBSODBA NASILSTEV.**

Belgrad, 14. maja. (Izv.) Danes od pol 1 do pol 2 je bil v avdienci pri kralju zemljoradniški poslanec Vujić in mu poročal o napadih, o katerih smo že poročali. Kralj je bil o tem že poučen, vendar se je zelo zanimal za vse podrobnosti. Izjavil je svoje obžalovanje nad temi grdimi slučajmi in dejal, da stoji na stališču, da se morajo politične strasti ublažiti in da morajo biti vsi državljani brez razlike strankarske pripadnosti pred zakonom enaki. Poslanec Vujić se je s tako izjavo zadovoljil.

Takoj za njim je bil sprejet minister za notranje zadeve Srskić, ki je skušal te izpade opravičevati.

Sestanek dr. Ninčiča z dr. Benešem.

Ljubljana, 14. maja. O sestanku dr. Ninčiča in dr. Beneša na Bledu je bil izdan sledeči oficijelni komunike: Ker se je po zadnjem sestanku ministrov male antante meseca januarja t. l. v Belgradu izvršilo več važnih dogodkov, tikajočih se zunanje-ga položaja obeh držav, sta smatrala oba ministra zunanjih zadev kot primerno, da se sestaneta na Bledu ob priliki potovanja gospoda ministra dr. Beneša v Rim. Posvetovanja ministrov so se začela popoldne 13. t. m. in so se nadaljevala 14. t. m. ves dan. Na teh konferencah so se pretresali vsi politični dogodki zadnjih mesecev v Evropi, ki so imeli svoj pomen za obe državi. Zunanja ministra sta izmenjala svoje nazore glede odnošajev obeh držav do drugih držav, pri čemer se je konstatirala istovetnost interesov in stališč ter je bilo utjeno soglasje za isto politično linijo v bodočnosti. V soglasju z romunsko vlado bo določen datum bodoče konference male antante v Pragi.

Trgovska pogajanja z Italijo.

Belgrad, 14. maja. (Izv.) Trgovska sekcija za pogajanja z Italijo je danes popoldne prvič pretresavala carinsko tarifo. Današnja seja je bila izpolnjena s formalnostmi in s tem, da so se italijanski delegati poučili o principih naše carinske tarife. Predsednik italijanske delegacije Brocchi je pozvan v Rim in je že odpotoval. Kolikor bo potrebno počakati na njegovo vrnitev, se bodo pogajanja še nadaljevala po njegovi vrnitvi.

Belgrad, 14. maja. (Izv.) Danes so ekspert za veterinarsko konvencijo med Italijo in našo državo o isti razpravljali. O vseh vprašanjih je dosežen sporazum in pogajanja se bodo jutri končala.

POGAJANJA Z MAŽARSKO.

Belgrad, 14. maja. (Izv.) Podkomisije za pogajanja z Mažarsko o raznih konvencijah so danes ves dan delale. Ko bodo poedina dela končana, bo ves material predan obema šefoma: dr. Ninku Periću in Vodyanerju, ki bosta vsa vprašanja skupno reševala.

KONVENCIJA O VZAJEMNI ZAŠČITI MLADINE Z AVSTRIJO.

Belgrad, 14. maja. (Izv.) Zagrebški vseučiliški profesor Silović je danes prispel v Belgrad v svrhu sklenitve konvencije o vzajemni zaščiti mladine, ki bo sklenjena med našo državo in Avstrijo. Avstrijska vlada je določila za svojega zastopnika tukajšnjega odpravnika poslov Hoffingerja.

DELITEV POMORSKIH NAPRAV.

Belgrad, 14. maja. (Izv.) Na zahtevo naše delegacije v reparacijski komisiji je pozvan za delitev pristaniških pomorskih naprav med bivšo avstro-ogrsko monarhijo in našo državo kot ekspert inž. Linardović.

DRAVA NARAŠČA.

Osijek, 14. maja. (Izv.) Drava neprestano narašča. Danes zjutraj je dosegla 4 m 25 cm nad normalo. Nasip pri Belju je podrt. V mnogih hišah stoji voda po pol metra visoko.

POIZKUSI Z NOVIMI ZAVORAMI PRI ŽELEZNIŠKIH VOZOVH.

Zagreb, 14. maja. (Izv.) Že 8 dni se vrše na železniški progi proti Sušaku poskusi z Božičevimi zavorami. Navzoči so zastopniki Francije, Čehoslovaške, Nemčije, Romunije, Bolgarije, Italije, Avstrije in Mažarske. Vlada je dala Božiču na razpolago posebne vagon, ki so opremljeni s temi zavorami. Dosedanji poskusi so izborni uspeli. Vlak s 138 osmi in lokomotivo na padcu 25 pro mille, s tovorom 1680 ton in brzino 27 km, se je takoj ustavil, ko so pričele delovati Božičeve zavore.

Po volitvah v Franciji.

NOVI MOŽJE NA FRANCOSKEM.

Pariz, 14. maja. (Izv.) »L'Oeuvre« piše, da bodo vodili poslej francosko politiko novi možje, a ti so: Herriot, Painlavé, Briand, Leo Blum in Paul Boncour.

HERRIOTOV PROGRAM.

Pariz, 14. maja. (Izv.) Herriot, ki bo po vsi verjetnosti naslednik Poincaréjev, bo zahteval, da se reparacijski načrt izvedencev sprejme v celoti, da Francija sodeluje v Društvu narodov skupno z Angleži in da se sprejme Nemčija v Društvo narodov.

ZAHTEVE FRANCOSKIH KOMUNISTOV.

Pariz, 14. maja. (Izv.) Glasilo francoskih komunistov »Humanité« zahteva od nove vlade splošno amnestijo za politične zločince, izpraznitev Poruhrja, priznanje sovjetske republike in preklic vseh v zadnjem parlamentarnem zasedanju Poincaréju danih pooblastil ter takojšnjo odpravo 20 odstotnega davčnega pribitka.

FRANCOSKA ZBORNICA PO STANOVH.

Pariz, 14. maja. (Izv.) V novi francoski zbornici so zastopani sledeči stanovi: 53 kmetov, 2 arhitekta, 161 advokatov, 2 bankirja, 33 trgovcev, 4 državni svetniki, 2 zobozdravnika, 31 zdravnikov, 7 duhovnikov, 28 trgovskih sodrnikov, 18 državnih uradnikov, 46 industrijcev, 13 inženjerjev, 8 učiteljev, 6 viničarjev, 4 notarji, 11 častnikov, 30 delavcev, 6 lekarnarjev, 44 hišnih posestnikov, 37 časnika, 33 vseučilišnih profesorjev in 2 živinozdravnika.

ANATOLE FRANCE ZA RAZOROŽITEV.

Pariz, 14. maja. (Izv.) Anatole France je napisal za »Oeuvre« članek, v katerem pozdravlja izid francoskih volitev in izraža upanje, da bo Francija odločno stopila na

pot miru, ker vojne niso neobhodna človeška potreba.

ANGLEŠKO MNENJE O FRANCOSKI VNANJI POLITIKI.

London, 14. maja. (Izv.) V angleških političnih krogih prevladuje mnenje, da se francoska vnanna politika ne bo znatno izpremenila, ker je treba iskati vzroke za padec sedanje vlade v notranji francoski politiki.

POINCARÉ — ČASNIKAR.

Pariz, 14. maja. (Izv.) Poincaré je dobil že od več strani sijajne ponudbe za sodelovanje pri velikih listih. Trdijo, da se bo Poincaré res posvetil po kratkem odmoru časnikarstvu.

Rykov v Nemčiji in Italiji.

Rim, 14. maja. Te dni so tukajšnji listi objavili vest, da se je Ljeningov naslednik Rykov minoli mesec incognito več tednov mudil v Italiji in da je imel v Rimu pogovor z Mussolinijem. Sedaj so izšla iz ruskega uradnega vira o stvari naslednja pojasnila:

Rykov se je v zdravstvene svrhe — bolehal je na kroničnem bronhialnem kataru — zdravil v Berlinu in Lipskem, potem pa v Italiji, kjer je ostal približno tri tedne. Dne 23. aprila se je preko Benetk vrnil v Rusijo in takoj prevzel vladne posle. Tako v Nemčiji kakor v Italiji je Rykov ves čas bival v najstrožjem incognito, ker se je bilo bati kakega atentata od strani »belih« protirevolucionarjev. V Italiji je ves čas živil varstvo italijanskih oblasti. Italijanska vlada sama mu je oskrbela vozne listke in določila podrobnosti potovanja. Z Mussolinijem Rykov ni govoril ter se sploh ni sestal z nobeno politično osebnostjo, ker je prišel v Italijo zgolj iz zdravstvenih razlogov; spremljala ga je njegova soproga. V Rimu je Rykov stanoval v zasebnem pensionu; z doma je hodil le malo in tudi ni obiskal ruskega poslanstva, pač pa je bil pri njem ruski poslanik. Na Capriju je Rykov stanoval v hotelu, kjer se je vpisal z imenom, ki se začne s črko P. Živel je čisto zase, da ne bi ga kdo spoznal; listov ni čital. Italijanska vlada je vedela za vsak njegov korak ter je kar najpazljiveje vršila nasproti njemu dolžnosti gostoljubja. Rykov je bil ves čas svojega bivanja v Italiji jako zadovoljen ter se je popolnoma zdrav vrnil v Moskvo.

Mac Donald za razorožitev.

London, 14. maja. (Izv.) V Alberhallu je imel Mac Donald velik govor o obnovi Evrope. V svojem govoru je označil pretirani nacionalizem kot največje zlo za evropske narode, ki ne bodo prej prišli do novega procvita, dokler se ne bodo začeli resno pečati s problemom razorožitve.

ANGLEŠKI PARLAMENT PROTI VISO-KIM CARINAM.

London, 14. maja. (Izv.) Zbornica je z veliko večino odklonila predlog Baldwinov, da ostanje Mac Kennon carinske postavke še nadalje v veljavi.

TURŠKO-BOLGARSKA POGAJANJA.

Carigrad, 14. maja. (Izv.) »Tanin« poroča, da se turška vlada pogaja z Bolgarijo, da skleneta obe državi prijateljsko pogodbo.

BREZUSPEŠNO POTOVANJE ROMUN-SKEGA MINISTRA.

London, 14. maja. (Izv.) Romunski minister vnanih zadev Duca se je ponovno

sestal z Mac Donaldom. Angleški listi so mnenja, da obisk romunskega kralja v Londonu ne bo imel nobenih političnih in tudi ne gospodarskih posledic.

ROMUNIJA NE DOBI ANGLEŠKEGA POSOJILA.

Bukarešta, 14. maja. (Izv.) Na včerajšnji seji ministrskega sveta je izjavil finančni minister, da so se pogajanja romunske vlade z angleškimi finančniki glede dovolitve državnega posojila in pa še posebnega posojila za mesto Bukarešt razbila. Londonska borza je celo sklenila, da odvzame romunski renti koto na londonski borzi.

MAŽARI ČAKAJO.

Budimpešta, 14. maja. (Izv.) Vladi bližje stoječi listi pišejo, da bo Mažarska ostala v slučaju oboroženega spopada med Rusijo in Romunijo nevtralna, ponudila pa bo takoj eni ali drugi stranki svoje posredovanje. Za svoje posredovanje pa bo Mažarska zahtevala gotove kompenzacije.

VOLITVE NA JAPONSKEM.

Tokio, 14. maja. (Izv.) Zadnje volitve so se končale za vlado neugodno. Vladni pristaši so dobili komaj eno tretjino vseh mandatov. Od 460 poslancev jih pripada 282 opoziciji. Listi zahtevajo, naj vlada odstopi, ker nima večine.

TVRDKA COSULICH.

Trst, 14. maja. (Izv.) Tvrška Cosulich bo izplačala za l. 1923. dividendo po 24 lir za akcijo. Društveni kapital bodo zvišali od 60 na 150 milijonov lir.

POTRES.

Dunaj, 14. maja. (Izv.) Potresni aparati so zanaivali lahek potres v približni daljavi 280 kilometrov od Dunaja.

POLET OKOLI SVETA.

Pariz, 14. maja. (Izv.) Letalec Pelletier je dopotoval po 1300 km dolgem letu v Hanoi.

Iz zunanje politike.

* Angleška delavska vlada se nahaja takorekoč v permanentni krizi, se pa vsakokrat reši. Enkrat jo napadejo liberalci pod Lloyd Georgom, drugokrat konservativci, kojih vodstvo je prevzel zadnje čase milijarder Churchill. Kadar pa gre zares, glasuje vedno ena ali druga stranka za vlado, ker se liberalci in konservativci nikdar ne morejo zediniti. Zadnji čas je postalo kritično vprašanje carina na avtomobile, ki jo je bil svojčas v varstvo angleške industrije začasno uvedel Mac Kenna in ki bi se morala po željah konservativcev zdaj podaljšati. Mac Donald je carino zdaj ukinil, nakar so konservativci podvzeli proti njemu hudo kampanjo. Toda nižja zbornica je z glasovi delavske stranke in liberalcev Mac Donaldovo politiko zdaj odobrila.

* O angleško-ruskih pogajanjih se ne izdajajo nobeni uradni komunikacije. Angleški listi so te dni pisali, da ruska delegacija z nemogočimi predlogi pogajanja zavlačuje, ne da bi delala naravnost na tem, da se razbijejo. Mac Donald je nato dal dementirati te vesti, češ, da pesimizem ni upravičen. Toda Rykov zdaj izjavlja, da upa na vseh. Pravega pa se ne ve nič, ker obe delegaciji strogo varujeta tajnost pogajanj.

* Trgovska pogajanja med Rusijo in Nizozemsko so se razbila, ker ruska delegacija ni hotela dovoliti nizozemski trgovini prednostnega tarifa.

* Oster veter veje zadnje čase v ruski sovjetski vladi. Premoči po povsod dobili skrajni komunistični levičarji. Med drugim so zaprli tudi šefa generalnega štaba v Petrogradu in

nekaj drugih njegovih pomočnikov, katere obtožujejo, da so bili v zvezi z nasprotniki boljševizma.

* Med Rusijo in Japonsko so se zopet začela pogajanja radi priznanja Rusije in trgovskih koncesij na Daljnem vzhodu. Ruski zastopnik je Karahan, japonski Johizava.

* Diktatura na Španskem. Znano je, da se diktatura generala Rivera drži samo s skrajno silo. Zdaj, ko se imajo španske čete v Maroku boriti z največjimi težavami, se opozicija proti diktatorju okreplja, vendar jo on vzdržuje z največjo brutalnostjo. Zdaj n. pr. je prepovedal celo liberalcem pod grofom Romanonesom politični banket. Med ljudstvom je Rivera izgubil vse simpatije zlasti, ko je začel protežirati izvestne lahkomisljene dame in v njihov prilog vplivati na sodišče. Možu se ne bo posrečilo organizirati sebi pristašev kakor Mussoliniju. V zadnjem času so se baje proti nje mu zarotili tudi nekateri generali.

* Volitve na Japonskem. Na Japonskem obstojita v parlamentu nekako od leta 1906. dalje dve veliki stranki: sejukai in kensetai. Prva stranka je konservativna, druga progresivna. Na Japonskem še zdaj ni splošne in enake volivne pravice, marveč obstoja cenzus in sicer ima volilno pravico, kdor plačuje 6 jen, to je okoli 25 frankov davka in je 25 let star. V deželi, kjer ni skoro nobenega alfabetičarja, imajo od 60 milijonov prebivalcev samo 3 milijoni volilno pravico. Režim je čisto birokratičen in socialno reakcionaren; vlada parlamentu ni odgovorna. Pri sedanjih volitvah, ki so se vršile pretečeno nedeljo 11. maja, so zmagali levičarji. Vseh poslancev je 464.

* Nemški državni zbor se sestane kakor je zdaj definitivno določeno, dne 27. maja.

* Bivše rusko carsko poslanstvo je Mac Donald izročil ruski sovjetski delegaciji in izjavil napram članom bivšega ruskega carskega poslanstva, da smatra poslanstvo za last sedanje ruske vlade.

Politične vesti.

+Davidovičevih demokratov v Mariboru je več nego mislijo »Jutrovci«. Med poštenim uradničtvom, ki je bilo prej v demokratski stranki, je ogromna večina za sporazumno in protikorupcionistično politiko. Vsi komaj čakajo, da se skliče javen shod pristašev Davidovičeve skupine.

Beleške.

Slovenski hlapci režima so izgubili vsa sramota. Na škandal naših bolnic ne ve »Narod« drugega odgovoriti, kakor da je to »nesreča«, ki je očitno posledica sil izven nas ali pa za katere država ne more najti dovolj sredstev. »Katera moderna država ne najde sredstev za bolnice? Čemu pa je v naši državi sredstev za druge nepotrebne reči, za večmilijonske dispozicijske fondne in za korupcijo? Ali se ne more naša država glede svojega naravnega bogastva kosati s katerokoli po vojni nastalo evropsko državo? Čemu pa drugod nikjer ne slišimo o prikrasjevanju javnega zdravstva? Kritiko škandaloznih razmer naših bolnic pa »Narod« imenuje demagoško hujskanje »proti državni skupnosti s Srbi in Hrvatili« — Norecl, drugega imena ne za služi, kdor je to napisal.

Radikalni teater. »Samouprava« si da je iz Maribora poročati, da radikalna stranka »u Slovenačkoj sve više napreduje«, da pristopa vanjo celo »narod« in da ima svoje pristaše že v »najbolj zakotnih krajih«. Tak zakotni kraj so po mnenju »Samouprave« Prevalje, kjer da je 27. t. m. bil »veliki sreski zbor«, na katerem so radikali pokazali ljudstvu g. Grafenauerja. Vsi ti

L'Agnepe:

To in ono.

Deset let sem že poročen in sem z ženo prav zadovoljen. Pravzaprav samo v toliko, kar se tiče gospodinjstva in podobnih opravkov. Drugače ne! To moram povdariti, ker za kaj »popolnejšega« absolutno nima smisla. Greva n. pr. mimo trgovine in opazim v izlozbi lep klobuk, takega, da bi mi res lepo pristojal. Primerjam ga s svojim, s tistim namreč, ki ga nosim že štiri leta in je tak, kot bi ga naredil jaz in ne klobučar, pa si mislim: »Lepo bi bilo...« In sem si mislil to-le pred par dnevi čisto na glas in sem dobil zato obziren opomin s komicem: »Bog pomagaj, kakšno sanjalo si! Saj če bi delal pesmi, ti še ne bi zamerila, bi vsaj zaslužil semintja za kilo krompirja, tako pa še za solato ne. Bog ti daj že enkrat pamet — kupi si ga, kadar boš imel denar.«

Blagorval sem pesnike, ki zaslužijo vsaj za krompir, in se potem zanimal za tržne cene ter se jezil z ženo vred na mesarje in branjevke in draginjo in sem bil zelo navdušen: »Če bi bil jaz minister.«

»Bi še kokoši ne imele kaj zobati! Vsaj ne čenčaji!«

Kot rečeno, je moja žena zelo realna in dobra gospodinja in sva poročena že deset let. Moj stric, tisti, ki se je lansko leto zaletel s kolesom v branjevko in se potem z njo poročil ter se je tudi sicer zelo potolkel, pravi, da bi bila moja žena zelo dobra za finančnega ministra. In ima stric

prav, ker je res zelo varčna in shaja s štirimi tisoči na mesec. Tistega, kar vtajim in si prvega skrivaj pridržim, ne štejem zraven, ker to porabim sam — in tukaj lahko povem, ker žena ne bere časopisov, podlistkov pa sloh ne. Pravi, da se tiskajo same neumnosti, in mi ni verjela, da uredništvo take stvari še plača, in da sem tudi jaz dobil dvesto kron. Moral sem denar pokazati, in potem je dela roke v bok — zelo energično — in se oprla s komicem na kuhalniko:

»Kje si si izposodil?«

Dasi berem časopise in vem, da se mednarodni in politični konflikti ustvarjajo tudi umetno, in da je tudi zakonski konflikt lahko prisiljenega značaja, sem ji vendarle na njeno energično zahtevo zaradi blaženega miru in neskaljene sreče v družini izročil ves denar, in mi je še danes žal.

Torej tisti stric, ki se je oženil in tudi sicer zelo potolkel, pravi, da bi bila moja žena dober finančni minister, samo s Pašičem se ne bi razumela, ker Pašič je razsipen in tudi drugače zelo skrbil zase in porodico, moja žena pa ne, ker mu ne da niti črne kave, kadar pride. In sem jaz rekel, da se mi Pašičev značaj v toliko dopade in mi je žal, da nisva v sorodu in me ne pozna. Da so še otroci na boljšem, ki so se včeraj igrali »porodico« in je Janezek delil mednje iz kredence ukradeni sladkor in se je držal zelo grdo, ko sem zaprl omaro in rekel: »Zapik!«

In je potem stric še rekel, da je politična situacija zelo čudna, in da se mu že

vse meša od poslovnih in koncentracijskih in volivnih vlad, in da bere »Jutro«, in ne ve, kaj bo. Sploh da ima »Jutro« vse podlistke z »in« ter je rekel, da se »in« zelo poda, in da naj tudi jaz pišem z »in«, ki da ga uporablja tudi on v zakonskem življenju, kadar je v zadregi in ne ve, kaj bi rekel.

Sploh pa — je rekel — imajo demokratje in radikali lepe načrte in je grdo od opozicije, da se jim meče pod noge, in se je »Jutro« čisto zmaličilo, odkar se je začela ta gonja. Da pa ni to čudno, ker v jezi nobeden ne ve, kaj dela, in jim on tega tudi ne zameri. »Narod« — je rekel — je boljši in morajo biti v uredništvu sami veterarnarji: kakor pride komanda, tako se obrnejo. In da imajo smisel za trgovino, je rekel, on to ve, ker je njegova žena branjevka in si je zato gotovo na jasnem, kaj je trgovina. Žolt da se jim pa ne bo razlil, ker so zelo flegmatični in bodo pisali drugače, če bo potrebno. Saj je avtonomizem in centralizem itak enoinisto, eno avtonomizem v ožjem, drugo pa avtonomizem v širšem pomenu besede. Sicer pa — je rekel — da se bo on — stric — potegnil iz političnega življenja in ne bo več zahajal k »Fajmostru«, ker je politika preveč umazana in ga to preveč stane in tudi ženi ni prav. Opozoril sem ga, da z ozirom na domovino tega ne bi smel storiti, in je rekel, da bo kljub temu dal semintja za pol črne, in da se bo pričel udejstvovati rajši na gospodarskem polju. Ker ima na trgu precej veliko barako, pravi, da mu ne bo težko vplivati na tržne cene.

Sploh je moj stric zelo izobražen mož in je kupil pred par dnevi šorlijev »Zadnji val«. To je bilo takrat, ko se je v Novem mestu zagledal v brhko natakario, in pravi, da je knjiga pisana zelo aktualno.

In se mi zdi, da je tudi zadnji radikalni letak v Ljubljani zadnji val. Pisan pa je moral biti v zelo dobrem razpoloženju — kljub trdovratnemu deževju zadnjih dni. Stric pravi, da zato, ker je letak porojen v klubu »Na razpoloženju«, da pa je za slovenski narod naravnost eminentne važnosti in bo napravil v slovenski javnosti grozovito preorientacijo. »Seveda, če ga ne bomo Slovenci v svoji zaslepljenosti prezrili,« je vzdihnil, »kot prezremo navadno toliko važnih stvari!«

Naši izdelki:

Dvojnoslada
ržena žika
v rdečih zavitkih.

Dvojnoslada
ječmenova žika
v modrih zavitkih.

Slajena
ječmenova žika
v zelenih zavitkih
so najboljši!

Zahtevajte le žiko!

slovenski radikali, pravi »Samouprava«, so iverjeni, da more samo radikalna stranka slovenski prinesiti »opšti napredak«. Končno pa slovenski radikali fehtajo veliko nater, državno radikalno stranko v Belgradu, naj odpre svojo kaso in jim plača za ist v Mariboru in še nekaj povrh za poritvovalne radikale v Sloveniji, da ne bodo zastoj brusili pet in jezika za »veliko državno radikalno stranko«. Čim več bo Pašić dal, tem lepša poročila bodo pošiljali v Belgrad.

Nov preobrat pri »Narodu«. Pred par dnevi je »Narod« kar skakal veselja, ker so v Nemčiji zmagali reacionarji. Dejal e v uvodniku, da bo zdaj »red in rad« po Evropi. Zdaj pa, ko so zmagali v Franciji evičarji, ki imajo čisto drugačne pojme o socialnem redu in radu — poje »Narod« slavo njim in zabalja na Nemce! »Narod« si hoče na vsak način zaslužiti v slovenski politični zgodovini mesto obligatnega — »Hansvuršta«.

Dnevne novice.

— **Akcija za bolnišnice.** Izvrševalni odbor SLS je imel složni sejo, na kateri je razpravljao o škandaloznem stanju ljubljanske bolnišnice. Navzoči poslanci so poročali o sistematičnem zapostavljanju prebanskih pokrajin, ki se kakor v vseh panogah jasno izraža v proračunu tudi v poglavju o narodnem zdravstvu. Jugoslovanski klub je po svojih govornikih tako v finančnem odboru, kakor v plenumu parlamenta ostro kritiziral to postopanje centralističnih mogotcev in stavlil tudi konkretne predloge, ki jih pa centralistična večina ni upoštevala v zadostni meri, ker zanje niso merodajni stvarni argumenti. Izvrševalni odbor je izrekel poslancem zahvalo za njihov trud in sklenil energično ljudsko akcijo proti škandaloznemu postopanju z bolnički in bolnišnicami v Sloveniji. Na ministrsko predsedstvo in ministrstvo za narodno zdravje je sklenil odposlati energično brzojavko in sklicati v Ljubljani veliko protestno zborovanje v nedeljo, dne 25. majnika dopoldne.

— **Brezobzirne surovine med izletniki.** Od Sv. Katarine nad Medvodami nam poročajo: K nam so vedno radi zahajali izletniki, pred vsem Ljubljanci. Pot do nas je zelo lepa, razgled po gorenski ravnini z mogočnimi velikani, dolenskih gričih, notranjskih vrhovih prekrasem. Tudi smo izletniki radi imeli, zlasti ker jih je bilo vedno lepo število med njimi, ki so se v cerkvi in zunaj nje ugodno vedli. Če so kdaj kateri malo ponoreli, smo si mislili: kakor telčki, ki jih spuste na prosto, skačejo in so veseli, saj ni imel nihče od njih škode. Toda letos se je prikladila k nam druga vrsta izletnikov, ki nimajo spoštovanja ne do Boga ne do ljudi, ne do božje, ne do človeške lastnine. V cerkvi so vrgli po tleh težki bronasti velikonočni svečnik, velikonočno svečo pa razbili. Zunaj cerkve pa se vedo tako divjaško, da ni moči povedati. Žito, ki ga je že zima tako hudo pokončala, hočejo vse pohoditi, nič ne vedo, kje je pot, kje njiva in travnik, cela drhal se jih zakadi v ozimino ali valja po senogetih. Hujše je to, da tudi nobena druga premakljiva reč pred njimi ni varna. Kar so naši kmetje z veliko težavo pripravili iz globokih grap drv, butar ob pot, da jih zvozijo domov, je pod rokami teh »svobodomiselnih« ljudi romalo v dolino nazaj. Nekemu gospodarju so zvalili kup hlodov, ko jih je z veliko težavo zvalčil k cesti, sebi v prostaško zabavo zvalili v globoko dolino nazaj. Najhujše pa je to, da bi kmet — ali se o njega neprimerno težkem delu tem prostaškim klatežem kaj sanja? — svoje lastnine niti braniti ne smel: nekateri posestniki so to zlobno početje opazili in šli škodljivce preganjati. Pa ali so mar bežali? Kaj še! Z revolverji so kmetom grozili, ker so se jih drznili motiti v njih »zabavi«. — Seveda takega kvara Katarinci ne nameravajo mirno prenašati; pripravljeno so tako, da bodo tem petelinom navzlic revolverjem preganili veselje do te nove vrste veselja omikancev.

— **Proti provizijam pri državnih dobavah** je izdalo ministrstvo za pravosodje nove, zelo stroge odredbe. Nova naredba določa natančno, kaj se mora vse smatrati kot provizijo. Sodišča pa so dolžna vsak slučaj takoj naznaniti tudi dotičnemu ministrstvu. Naredbo je izdalo pravosodno ministrstvo na Češkem. Laza Marković bi bil pravosodni minister take naredbe ne bil izdal.

— **Izgon dekana in župnika Kleitscha.** »D. Volksblatt« poroča, da je minolo soboto politična oblast v Beli Cerkvi na ukaz prosvetnega ministra brez odloga izgnala čez romunsko mejo dekana in župnika Kleitscha. Razlog izгона je bilo baje nemškonoarodno mišljenje župnika Kleitscha.

— **Protestni shod nemškoštajerskih vinogradnikov** se je vršil prejšnjo nedeljo v Ehrenhausenu ob Muri. List »Landwirtschaftl. Mitteilungen« je razglasil, da bo pri trgovinsko-carinskih pogajanjih Avstrija Jugoslovanski popustila vozno carino na vino za tri četrtine. Nemški vinogradniki so proti tej nakani ostro protestirali.

— **Slovenska Matica** je darovala za knjižnico novega frančiškanskega samostana v Ameriki 85 knjig. Za ta velikodušen dar so izreka iskrena zahvala. — P. H. Sattner.

— **Pošte in brzojavi v kopališčih.** Ministrstvo za pošto in brzojavi je odredilo, da se po vseh kopališčih nemudoma organizira poština in brzojavna služba, ki bo poslovala od začetka do konca sezone.

— **Finančni zakon za leto 1924—25.** Ljubljanski Uradni list dne 13. maja prinaša finančni zakon za leto 1924—25.

— **Zagreška opera in belgrajski »Stankovič«** v Sarajevu. Dne 13. maja je došla na gostovanje v Sarajevo zagreška opera. Sprejem je bil slovesen in prisrčen. Prvi večer so peli »Prodano nevesto«. Gledališče je bilo razprodano. — Dne 16. maja nastopi v Sarajevu belgrajsko pevsko društvo »Stankovič«.

— **Proti železnici Zadar—Knin.** Splitska občina in trgovsko-obrtna zbornica sta dne 13. t. m. sklicati sestanek zastopnikov in političnih strank v Splitu, da se posvetojuje o korakih proti zgradbi železnice Zadar—Knin, ki jo zahtevajo Italijani. Vdeležba na sestanku je bila polnoštevila ter je bil navzoč tudi zastopnik mesta Šibenika. Sestanek je otvoril župan dr. I. Tartaglin, poročal je dr. Ljubić. Po vsestranski debati so sklenili, da pošljejo v Belgrad večjo deputacijo, ki naj na merodajnih mestih in posebno na dvoru pojasni, kako usodne bi bile posledice za Split in Šibenik, ako bi se uresničila italijanska zahteva po zgradbi železnice Zadar—Knin. Izvolili so odbor, ki naj poskrbi vse potrebno zaradi deputacije in zainteresira za stvar vse ostale občine in visoke kroge.

— **»Svevič«.** Pod tem naslovom je začela delovati v Sarajevu nova časnikarska agencija. Lastnik agencije je g. Bjelovac.

— **Kolonizacija v Južni Srbiji** se začasno prekine. Vsled sklepa ministrstva za agrarno reformo se dodeljevanje zemlje naseljnikom v Južni Srbiji časno ustavi.

— **Pri merodajnem nadzorništvi v Ljubljani** se razpiše mesto pomožnega sluga. Prošnje za mesto, v katerih se mora označiti: ime in priimek, kraj, dan, mesec in leto rojstva, državljanstvo, poklic, šolska izobrazba, znanje jezikov, zakonsko stanje, število otrok in njih rojstno leto naj se vložijo pri oddelku ministrstva trgovine in industrije v Ljubljani do 1. junija 1924. Prošnje morajo biti opremljene s prilogami, ki so predpisane v členu 12 zakona o civilnih uradnikih in ostalih državnih uslužbencih z dne 31. julija 1923 Rr. I. št. 299 ex 1923. — Ministrstvo trgovine in industrije, oddelek v Ljubljani.

— **Prošnje za sprejem v državno blagajniško davčno šolo** v Novem Sadu. V šolskem letu 1924-25 se bo vršil na drž. blagajniškoporeski šoli v Novem Sadu desetmesečni tečaj, ki se prične 1. septembra t. l. Sprejemajo se samo moški kandidati, ki so zvršili šest razredov kake srednje šole (gimnazije, realne ali realne gimnazije) z odličnim ali prav dobrim uspehom. Prošnje, opremljene s 25 Din kolekom, je vložiti na upravo šole najdalje do 15. julija t. l. Važno je, da dobe siromašni kandidati državno podporo mesečnih 800 Din, ki se pa bo morala vrniti v 8 letih in sicer od dneva, ko stopi štendist v drž. službo in da dosepejo absolutni te šole v II. kategorijo uradnikov. Natančnejša pojasnila zlasti glede listin, ki jih je priložiti vsaki prošnji, daje reflektantom predsedstvena pisarna delegacije.

— **Poboj med bosanskimi kmeti.** V vasi Crna Rijeka v sarajevskem okraju je došlo minolo nedeljo zvečer med kmeti do velikega pretepa. Pri tem so enega kmeta težko ranili z noži, drugega pa ubili. Truplo mrtvega so položili potem čez železniški tir, da bi zabrisali sled. Vlak je truplo raztrgal, vendar so proti udeležencem pretepa takoj uvedli preiskavo.

— **Roparji v Bački.** Dne 11. maja zvečer so prišli na posestvo Jakoba Opšiga v Sekiću v Bački maskirani razbojniki. Zvezali so vso družino, potem pa prisilili gospodarja, da jim je pokazal, kjer hrani denar in dragocenosti. Ko so vse pobrali, so se izgubili v noč. Roparjev še niso našli.

— **Novo mesto.** Notranje ministrstvo je proglasilo vas Lajkovac v Srbiji za mesto, ki ohrani svoje dosedanje ime.

— **Ribiška sreča.** Najemnik ribolova Michael Fleiss v Palanki je te dni ujel 105 kg težkega soma, katerega starost so cenili strokovnjaki na 50 do 60 let. Ribo so prodali v Sombor po 23 Din za kg.

— **Železniška nesreča.** V Osijeku je med premikanjem povozila lokomotiva sprevoznika Ivana Stampferja. Odtrgala mu je desno nogo.

— **Ubegla kaznjanka** — kuharica pri žandarjih. Pred dobrim letom je pobegnila iz zapora v Zagrebu na 20 letno ječo obsojena Ruža Kolonić. Zandarmerija je ubeglo morilko dolgo zaman zasledovala. Te dni pa so jo zalotili v Bogdanovcih kot kuharico pri tamošnji žandarmerijski postaji. Seveda so ji službo takoj odpovedali in jo izročili sodišču. Ruža je izjavila, da se je čutila pri orožnikih najbolj na varnem.

— **Kaznovani hotelirji in restavratirji.** Belgrajsko sodišče je te dni obsodilo hotelirja znanega hotela »Moskva« na 10 dni zapore in na 7000 Din globe, ker je natakara zaračunal nekemu gostu za čašico konjaka 15 Din, lastnika restavracije »Kolarac« pa na 3 dni zapore in 3000 Din globe, ker je računal za 1 jaškolko 5 Din.

— **Razstrelivo na potniškem parniku.** Te dni je došel s potniškim brzoparnikom »Salona« s Sušaka v Gružo 1100 kg težak tovor, označen kot železo. Tovor je pošilala tvrdica »Beton« svoji podružnici v Gružu. Pri izkr-

canju so pa opazili, da to ni bilo železo, marveč razstrelivo »titanik«! Stoti del tega razstreliva bi zadostoval, da požene parnik z vsem, kar je na njem, v zrak. Dognali so, da je navedena tvrdka že opetovano na enak način pošiljala razstrelivo, ki ga rabi za dela v Dubrovniški Reki. Oblast je zadnjo pošiljatev razstreliva zaplenila in uvedla proti tvrdki »Beton« kazensko postopanje.

— **Novi tečaji za strojepisje,** slovensko in nemško stenografijo ter knjigovodstvo (zasebni pouk) začnejo na zasebnem učilišču Ant. Rud. Legat v Mariboru dne 2. junija t. l. ter trajajo 4 mesece. Vpisovanja in pojasnila v trgovini s pisalnimi stroji: Ant. Rud. Legat, Maribor, Slovenska ulica 7, telefon 100.

Umor Orla pri Igu.

Sadovi sokolske vzgoje.

Poroča se nam: V torek, dne 13. maja zvečer so na Kremenci pri Igu vaščani pomagali pri Šerjaku staviti strešno ogrodje. Zraven sta bila tudi brata Jože in Janez Kraljič. Janez Kraljič je približno okrog enajste ure, ko so delo končali, začel preprič z besedami: »Smrkovci, spat!« Med navzočimi se je vnel preprič, ki se je vedno bolj ostril. Zlasti sta se zaganjala oba Kraljiča v svoja dva bratrance, s katerima se že dolgo nista razumela. Alojzij Smole, ki je bil tudi pri delu, je začel miriti z besedami: »Dokler sem jaz tu, se vama (namreč bratrance Kraljičev) ni treba bati.« Na te besede je eden izmed obeh Kraljičev skočil proti Smoletu in ga z nožem sunil v vrat ter mu prerezal glavno žilo, nakar se je Smole mogel le še v hišo privleči, kjer je takoj umrl. Ne ve se še natančno, ali ga je zaklal Jože ali Janez Kraljič, ker oba brata umor drug na drugega zvrčata. Jože je takoj pobegnil v gozd, kjer so ga pa že dobili. Ranjen je tudi eden obeh bratrancev, vendar ne nevarno. Janeza so ljudje takoj prišli in ga zaklenili v vežo. Spominjamo na to, da je že pred tremi leti hotel Janez Kraljič ubiti Smoleta in je bil za poskus umora kaznovan na 10 dni zapore in v povrnitev vseh stroškov za prizadete rane. Orožniki so oba Kraljiča zaprli.

Pripominjamo, da sta Kraljiča doma iz velesokolske hiše in je značilno, da je Janez Kraljič kljub poskušemu umoru pred tremi leti ostal še nadalje navdušen Sokol in nosil tudi sokolski znak. Kakšna surovost tiči v Janezu Kraljiču, je razvidno tudi iz tega, da je jokajoči materi umorjenega, ki mu je vpričo svojega v krvi ležečega mrtvega sina očitala, zakaj ji je umoril sina, dal ciničen odgovor z grdo psovko na Orle, katerih član je bil pokojni Smole.

Prekmurje.

PRVA SLOVENSKA PRIDIGA V MESTNI ŽUPNI CERKVI V DOLNJI LENDAVI.

Poročali smo že, da je o priliki vizitacije in birmovanja v Dolnji Lendavi, presv. g. knezoškof dr. Andrej Karlin svečano objavil, da odreja, da se odslej naprej pridiguje v dolnjelendavski župni cerkvi zopet redno slovenski. Ta krivica, ki se je godila nad 3000 Slovincem lendavske župnije, je sedaj odpravljena. Preteklo nedeljo 11. t. m. se je prvič s prižnice v Dolnji Lendavi glasila beseda božja v slovenščini. Cerkev je bila polna, udeležba od strani inteligence odlična. Pridigoval je g. kaplan Štefan Lejko, znan narodnjak, ki je od strani mažarskih oblasti svojedobno mnogo trpel. — G. Lejko je bil rojen 1890 v Murški Soboti, gimnazijo je dovršil v benediktinski gimnaziji v Köszegi, bogoslovje v Sombotelju. Novo mašo je pel v Marijinem Celju 1914 leta. Oče in mati živita v South Bethlehemu v Ameriki. Na prvo mesto kot kaplan je prišel v Beltince k znanemu, zavednemu in zaslužnemu župniku Štef. Kührju. Tukaj sta delovala skupno z agilnim in zavednim kaplanom Andr. Berdenom od avg. 1916 leta, ko je šel kot vojni kurat v vojsko. Do prvega je ostal v vojni službi, potem je zopet prišel v Beltince. Udeleževal se je skupno s preje omenjenim, žal prerano umrlim župnikom Štef. Kührjem narodnega delovanja. Le njunemu naporu se je zahvaliti, da je beltinska župnija tako zavedna. Grozilo se jima je z orožjem in zaporom, ako ne bosta mirovala. Somboteljski škof Mikeš mu je ponovno zabičal, da se mora vzdržati vsakega narodnega delovanja in mu omenil, da ga premesti. Da ga spravi proč, ga je škof pustil poklicati za kateheta v Sombotelji, a vojaki so ga isto noč že hoteli aretirati ter je bil primoran čez Muro pobegniti v Ljutomer in odtod na Hrvaško, kjer je živel štiri mesece, dokler nismo mi Prekmurje definitivno zasedli. Od tu se počne zopet njegovo delovanje v Beltincih. Krasno uspehi prvi narodni tabor pod Jugoslavijo dne 15. 8. 1919 je on organiziral in skupno z župnikom Kührjem deloval pri vseh narodnih in upravnih zadevah. Po zasedbi je vodil deputacijo Prekmurcev v Belgrad, ki je zahtevala, da pripade Prekmurje pod slovensko upravo. Ko je 1921 šel na dopust v Ameriko k svojim staršem, je tam mažaronski list »Zvezda vogrskih Slovencev« začel nesramno hujskarijo proti njemu, rekoč, da je prišel agitirat v Ameriki med tamošnje rojake za jugoslovansko idejo. Imel je vsled tega precejšnje sitnosti in je vsled varnosti svojega življenja moral, predno je nameraval, zapustiti Ameriko. V Dolnji Lendavi deluje kot slovenski kaplan že skoraj leto dni.

Odlikovanje poslanca Klekla. Iz Črensovec poročajo, da je o priliki birne presv. g. knezoškof dr. Karlin imenoval zaslužnega uradnika, nar. poslanca in vp. župnika Jožefa Klekla kn. šk. duhovnim svetovalcem. Naše čestitke!

Radificirani poslanci so v torek 13. t. m. v gostilni Horvat v Dolnji Lendavi imeli zaupni sestanek svojih pristašev.

Požar. V Fokavcih je Adam Parčič v pijanem stanju ležal na senu zapalil pipo. Pri tem mu je iskra padla v seno, ki je povzročila ogenj, ki je upepelil celo poslopje. Nesrečni alkohol!

V Sebebercih je preteklo nedeljo evangeličanski župnik Adam Lutar iz Pučanec blagoslovil dva nova zvonova, ki sta bila naročena iz Šopronja.

Veliki tatinski družbi, ki je ogrožala zasebno lastnino to- in onstran državne meje, so prišli na sled v Vučji gomili.

štajerske novice.

Š Shod SLS pri Sv. Barbari v Slovenskih goricah. Za nedeljo, 11. maja po rani sv. maši je bil pri Sv. Barbari napovedan javni shod SLS. Zanimanje je bilo veliko. Demokrati iz Maribora zadnjič niso mogli imeti shoda, ker jih nihče ni maral poslušati. Radi tega je »vodja« demokratov (v celi fari so samo 4) nadučitelj Kranje grozil: »Tudi klerikalci ne bodo zborovali!« Res sta prišla dva od šnopsa pijana samostojneža razgrajati, a se nihče ni zmenil za nje, zato sta tudi utihnili. Shod je bil izredno številno obiskan. Predsedoval mu je župan g. Kajnih. Poročilo o situaciji je podal poslanec Zebot. Značilno je dejstvo, da so politiko in borbo SLS proti Pašičevemu režimu odkrito odobraval tudi bivši samostojneži. Mirno lahko trdimo, da vse ljudstvo stoji zvesto in trdno na naši strani. Vse laži demokratov in njih časopisja ne izdajo nič. Ljudstvo je pod sedanjim režimom preveč trpelo. Po shodu so možje, posebno župani in zaupniki ostali v razgovoru s poslancem. Reči moramo, da se mnogi, ki so bili dosedaj pri SKS zopet vračajo k SLS.

Š V Spodnjem Dupleku ob Dravi je poslanec Zebot v nedeljo 11. t. m. popoldne sklical javen shod, kojemu je predsedoval župan g. Ignac Thaler. Zbor je bil zelo dobro obiskan. Navzoči so bili vsi 4 župani in občinski odborniki. Poročilo poslančeveo so vsi odobrvali. Pohvalno moramo omeniti, da od naših vrst nihče ne odpada.

Š Razpisana služba poštnega odpravnika. V Slivnici pri Celju je razpisano mesto poštnega odpravnika (III-4). Prošnje je vložiti v teku treh tednov na pošto in brzojavno ravnanstvo v Ljubljani.

Š Otvoritev pomožne pošte Družmirje. 31. oktobra 1923 zatvorjena pomožna pošta Družmirje (nadzorna pošta Šoštanj) je pričela dne 1. maja letos zopet poslovati. Zvezo ima vsak dan razen nedelj.

Š V vlaku in sicer med Žalcem in Celjem je ukradel neznan žepar Antoniji Novak iz Griž ročno usnjato torbico, v kateri je imela žena 3 bankovce po 100 in 7 bankovcev po 10 Din. — Na kolodvoru v Celju pa je bil ukraden nekemu potniku kovčeg z belim ovojem. V njem je bilo žensko perilo z monogramom J. V. in napisom »Ivanka«, zrealo in dragocena ovratnica iz platina z dvema večjima in več manjšimi briljanti v skupni vrednosti do 16 tisoč Din.

Ljubljanske novice.

Ij Špijonaže osumljen in oproščen. Nedavno je »Orjuna« naznanila sodišču zaradi špijonaže g. Zivka Potočnjaka, ki je moral na to res presedeti v preiskovalnem zaporu nekaj tednov, dokler se ni sum izkazal kot popolnoma neutemeljen. Sodišče je g. Potočnjaka na to izpustilo s spričevalom, da je popolnoma nedolžen. Na podlagi kakšnih dejstev je »Orjuna« g. Potočnjaka obtožila, nam ni znano, zdi se pa, da preveč trdni tisti dokazi niso mogli biti in »Orjuna« bi si bila tiste dokaze že lahko nekoliko bolje ogledala, ker je morala dobro poznati delovanje g. Potočnjaka, ki je sam bil član »Orjune«.

Ij Umrla so v Ljubljani: Fran Eppich, posestnik sin, 41 let. — Marija Kovačič, posestnica, 82 let. — Josip Detela, železniški nadzornik v p., 81 let. — Antonija Nanut, žena umirovljenega sprevodnika, 63 let. — Ivan Pavlič, strojarski pomočnik, 70 let. — Fran Hočvar, tovarniški delavec, 56 let.

Ij Nalezljive bolezni v Ljubljani. V času od 4. do 10. maja sta bila naznanjena dva slučaja nalezljivih bolezni, en slučaj davice in en slučaj dušilnega kašlja.

Ij Predrzen vlom v Kolodvorski ulici. Preteklo noč je bilo vlomljeno v času od 2. do 3. ure v Kolodvorski ulici št. 41. Tat je vlomil na ta način, da je izrezal na zunanji dvorišni vrati desko in vrata nato od znotraj odprl, pri drugih vratih pa je razbil eno šipo. Odnesel je 5 parov moških črnih boks-čevljev, 4 pare ženskih rjavih čevljev, 1 par rjavih škornjev, 24 komadov ameriških ševro polkož — v skupni vrednosti 10.800 Din. O storilcu nimajo še nobene sledi; pred nakupom se svari.

Ij Prijet slepar. Policija je prišla pred nekaj dnevi došlega Svetozarja Drakuliča, doma iz Kapele pri Bjelevaru. Mož se je izdal za potnika neke zagrebuške tvrdke in pravil, da je prišel k več ljubljanskim tvrdkam

po denar. Pod to pretvezo je izvalil od več strank manjša posojila, češ da čaka na denar od svoje tvrdke. Izdajal se je tudi za brezposelnega in iskal službe. Tudi pri tem mu je padel marsikak dinar v goljufiv žep. Dajal je tudi zmedene in večkrat nasprotujoče si podatke o svojem predživiljenju. Policija ga je izročila sodišču.

Ij Tatinski vajenec. Pekovski vajenec, 20 letni Matevž R. je dobil za svojega gospodarja od raznih strank za dobavljeno pecivo 1200 dinarjev. Fanta je premagala skušnjava in šel je v Kolodvorsko ulico popivati. Gospodar je fanta takoj, ko se ta ni pravočasno vrnil, začel zasledovati in so ga dobili skritega na verandi neke gostilne v Kolodvorski ulici, ravno ko se je pripravljaval, da gre na kolodvor in se odpelje na Gorenjsko. Mladega nepridiprava so izročili sodišču, kjer bo dobil zaslužen plačilo.

Ij Radi trpinčenja živali je ovadila policija državnemu pravdniku mesarskega pomočnika Ivana M. Stražnika ga je prijel na Ambroževem trgu. Pripeljal je iz Kranja na malem zapravljenju 8 telet, naloženih drugo na drugo.

Trg Tabor.

»Rešimo sokolski Tabor« se razlega po naši liberalni javnosti. Slabo bi naletel, kdor bi si upal vprašati: »Pa kako je postal Tabor sokolski Tabor, ali pa je res v interesu Ljubljane, da ostane Tabor sokolski Tabor?« Za liberalno javnost o teh vprašanjih ni debate. Kdor ni o tem prepričan, da mora Tabor postati in ostati sokolski Tabor, je najmanj iz dajica domovine, vreden da se zatre kot njivski plevel. Kajti Sokol je nositelj morale, je nositelj kulture, je nositelj slovenske narodnosti in je glavni stebel države. Brez Sokola bi nas vse skupaj vzel vrag.

Je res velika predrznost, ampak še večja potreba, da pokličemo Sokolu kot nositelju morale v spomin, da višek morale to ni, če si Sokol lasti in zazidava trg Tabor. Trg Tabor je prodal prejšnji škof ljubljanski mestni občini ljubljanski v svrhu naprave javnega parka in mestna občina je trg Tabor v to svrhu kupila. V tozadevni kupni pogodbi je izrečno navedeno, da je trg Tabor prodan in kupljen v svrhu naprave javnega parka. Občinski svet ljubljanski je sklenil v smislu te kupne pogodbe, da se trg Tabor priredi v javni park in ljubljanski meščani od Marijinega trga pa do Vodmata so vzeli ta sklep s posebnim zadovoljstvom na znanje. V regulacijski načrt mesta Ljubljane se je vpisal trg Tabor kot javni park, lastniki ob trg Tabor meječih stavbišč pa so hoteli postavljati v zaupanju na veljavne sklepe avtonomnih javnih oblasti ob trg Tabor okusne, bodočemu javnemu parku primerne stavbe.

Takratni župan Ivan Hribar je z vso lastno mu vneto zastopal stališče, da se mora trg Tabor ohraniti namenu, za katerega je bil prodan in glasom razglašene načrta določen. Posebno določeno je nastopal takrat ko so — bilo je to še pred svetovno vojno — nekateri gospodje, ki so imeli vsekakor več zanimanja za denarne vrednote, kakor pa za splošne kulturne potrebe, v občinskem svetu predlagali, da naj se trg Tabor parcelira in zazida. Napad na trg Tabor in javno moralo je bil takrat odbit in javnost pomirjena z zagotovilo, da se trg Tabor priredi za javni park. Še več, mestni občinski svet je takrat kupil v svrhu razširjenja parka zasebno na park meječih stavbišče.

Kaj da se je pozneje godilo s trgom Tabor, je javnosti znano. Odločevalo ni poštenje, odločevalo niso ne pravne, ne moralne obveznosti. Pravnim obveznostim so se ognili enostavno na ta način, da so trdili, da določilo v kupni pogodbi, s katero je škof prodal Tabor mestni občini, določilo namreč, da se prodaja trg Tabor v svrhu naprave javnega parka, ne vsebuje pogoja, marveč le namen pravnega opravlja. Moralne obveznosti jim pa niso delale nikakih preglavic. Poteptali so jih enostavno in poteptali ponovno. Poteptali s tem, da so preko določil kupne pogodbe prodali trg Tabor Sokolu, poteptali pa še veliko bolj brezobzirno s tem, da so ga prodali komaj za desetinko prave vrednosti.

Resnici na ljubo konstatujemo, da so se našli tudi tedaj še možje, ki niso odobraval tega nasilnega, nemoralnega in nekulturnega postopanja in znano nam je, da je Ivan Hribar, ki takrat ni bil več župan ljubljanski, pisal dr. Žerjavu pismu, v katerem ga je prosil, da naj prepereči nazadnjaške sklepe mestnih očetov glede trga Tabor. Ampak kliči posameznih inteligentov so ostali kliči vpijočega v puščavi. Zadeva trga Tabor je postala zadeva strankarske strasti, zadeva ulice. Kjer pa govori ulica, tam molči razum, morala in kultura...

Sokol se zaveda, da je nositelj kulture. Zazidava trg Tabor po Sokolu pa je vendarle skrajno nekulturni čin. Desetletja sem se piše in govori po kulturni Evropi o higijeni, o vzrokih degeneracije mestnega prebivalstva, o zdravstveni vzgojevalni vrednosti javnih parkov, o potrebi javnih igrišč za mestne otroke, o potrebi približevati mestno mladino naravi, jo seznanjati z rastlinami in živalstvom, ki najdejo zavetje v javnih parkih. Vsa ta kulturna vprašanja so šla mimo Sokola, oziroma Sokol je šel košato mimo njih in to vkljub temu, da je javni park na tem mestu nujen potreben. Od »Zvezdecpa do Udmata nima Ljubljana na levem bregu Ljubljanice

javnega parka, trg Tabor, ki je prodan in kupljen za javni park, naj se pa zazida.

Zazidava trg Tabor je tudi s stališča stavbene tehnike in estetike skrajno nekulturno dejanje. Park Tabor bi sprejel zanimive stavbe svojega okrožja v harmonično celoto. Ena najlepših ljubljanskih cerkva, solidna moderna vojašnica in ljubke vile bi v naravnem angleškem parku prišle do primerne veljave ali bi vsaj ne žalile umetniškega okusa. Kdor pa opazuje trg Tabor v sedanjem stavbenem stanju, mora imeti že precejšnjo dozo gorske neobčutljivosti, če si ne privoščijo krepke obsodbe vseh onih »kulturnih« delavcev, ki imajo ta kaos na vesti. Potrudite se, prosim, gospodje inženirji in stavbeniki in umetniki na trg Tabor in prepričajte se na lastne oči, v kak žalosten ekstrem privede strankarstvo in strast osebe, ki bi tožile vsakogar, kdor bi jim očital, da niso velekulturne. Danes izgleda trg Tabor kot del sejmšča. Ko bodo pa docela spolnjene kulturne želje kulturnega Sokola, bo pa trg Tabor enak onemu delu Tivolija, ki je določen za gugalnice, vrtiljake in cirkuse. Odlikoval se bo le še s tem, da bodo tam javno telovadile nežnosramežljive sokolice. Okoličani trga Tabor bodo pa deležni dvomljive sreče, da se bodo naslajali v polnočnih urah ob zvokih utrujenih godb in ob pivskem navdušenju bratov sokolov za narodno ujedinjenje, ali da se izrazim bolj po domače, za posrbljenje Slovencev...

Gospodarstvo.

Agrarnoreformni načrti angleških strank.

V lanskim jeseni je Baldwin v okviru konservativnega programa govoril tudi o načrtu za dvig poljedelske produkcije. Podrobnosti je objavil poljedelski minister Sir Robert Sanders. Konservativna vlada je obljubovala izvršitev tegale načrta:

1. Za vsak obdelani acre — acre je 40,5 arov, izgovori: ejkr — dobi poljedelec od države funt šterlingov, kar je pač zelo visoka vsota. Podpora bi se ne ozirala torej samo na pridelovanje žita, temveč tudi na krompir, peso, deteljo, hmelj itd., celo na sadne vrlove in na zeljnice. Da se niso ozirali na višino pridelka temveč na obdelano površino, razlagajo iz oziroma, ki so ga imeli tudi za kmete z manj dobro zemljo. Seveda bi bili pa zahtevali neki minimalni pridelek. Ker računimo svet najvažnejših pridelkov na enajst milijonov arov, bi znašala podpora enajst milijonov funtov. Vsekakor prav izdatna podpora.

2. A samo oni kmetje bi dobili funt za acre, ki bi svojim odraslim polnomočnim delavcem zagotovili za 52 tedenskih ur minimalno plačo 30 šilingov. Ker na Angleškem ob nedeljah nihče ne dela, pride na dan 3 šilingov. 20 šilingov je 1 funt, kurz funta je pa označen vsak dan v dnevnikih. Če ga vzamemo povprečno na 352 dinarjev, je 30 šilingov 528 dinarjev, na dan 88 dinarjev, oziroma na uro 10 dinarjev. Malo, če pomislimo, da je na Angleškem življenje dosti dražje, kakor pri nas. Konservativna stranka je hotela s tem pogojem doseči, da ima tudi delavstvo od premij kakšen približek. V zadnjih letih so se vršili namreč neprestani mezdni boji, ki so imeli za cilj omejitvi minimalni znesek. Ti boji in pa zmanjšana rentabiliteta, nastopirva po vojni, so kmata gnali vedno bolj od intenzivnega obdelovanja do ekstenzivnega gospodarstva, od poljedelstva do gojitve travnikov. Vseled vedno večje prekmorske produkcije, dviganja voznine in padanja carine na žito se je obdelani prostor že več desetletij krčil. Vojska je poljedelstvu pomagala, ker so vpeljali minimalne cene, ki so kmetu zagotovile rentabiliteto in so povečale produkcijo. Samo s pšenico posejani svet se je pomnožil od 1914 do 1918 za več kot 50 odstot. Po končani vojski so se pa vrstile stare razmere in so se skrčile njive že za 1,25 milijona arov. S pšenico posejanega sveta je približno toliko, kakor ga je bilo pred vojsko. Ker zahteva ekstenzivno travniško in pašniško gospodarstvo naravno manj delavcev kakor poljedelstvo, se je tudi število kmečkih delavcev zmanjšalo; v zadnjih dveh letih za 48.000. Konservativci so hoteli poljedelstvu pomagati, zaposliti več ljudi in preprečiti pomnožitev industrijskega delavstva, ki ga že itak mori brezposelnost.

Obenem je konservativna stranka obljubovala tudi znižanje kmečkih davkov, carino na prekmorsko žito in carino na jecmen za varenje piva. Nasprotniki so naračunili, da bi vsi ti darovi in »podkupovanje kmetov« prišli na 22 milijonov funtov.

O koristnosti načrta in načinu izvedbe so dosti govorili. Kje dobiti denar, kako vršiti nadzorstvo? Itd.

Vse je pa padlo v vodo s porazom konservativne stranke. Ni pa izginilo vprašanje poljedelstva in tudi ne bo. Obdelani svet se bo še nadalje krčil in vprašanje brezposelnosti, najvažnejše vprašanje angleške politike, se bo še bolj poostrilo.

Liberalci in laburisti nimajo tako natančnega programa. Liberalna stranka je hotela pomagati kmetijstvu z združništvom in olajšavami pri nakupu najetih kmetij. A angleško kmetijstvo za združništvo ni pripravno; nakup kmetij po dosedanjih najemnikih se pa tudi ni obnesel. To je že staro vpraša-

Sicer pa vsa čast upodabljačim umetnikom! Isti so javno in glasno in enodušno protestirali proti zazidavi trga Tabor. Pa tudi njih protest je šel neupoštevano preko strankarske strasti in sebične zagrizenosti; trg Tabor pa, ki bi bil s svojo okolico lahko eden najlepših delov Ljubljane, je postal stavbeno smetišče.

Navedenih dejstev vsa državotvorna navdušenost Sokola ne bo spravila iz sveta. Sokol naj se zaveda, da obsojajo vsi oni Ljubljančani, ki še verujejo, da smo tudi Slovenci kulturni narod, zazidavo trga Tabor kot skrajno nekulturno dejanje.

Njim pa, ki odločujejo v bodočnosti, obliki in kulturi Ljubljane, polagamo na srce, da se ne glede na svojo strankarsko pripadnost zdrumijo sedaj ob dvanajsti uri in skušajo rešiti, kar se rešiti da. Pokažejo naj, da še velja javna korist več kot strankarstvo. Otvorijo naj zopet cesto čez Tabor, ki se je nasilno zaprla preko interesov večine ljubljancanov in okoličanov, odstranijo naj ono javno telovadišče v sredini mesta, ki dela nečast celi Sloveniji in porabijo naj Trg Tabor v namene, v katere je določen. Razlastitev teh objektov je opravičena, potrebna in nujna. Glede stavbe ob Škofji ulici naj odločijo inženirji in umetniki, jeli ista združljiva z npravo javnega parka. To je njih dolžnost. Če tega ne store, jim bo zgodovina šlela v greh, da so se udali nasilju.

nje in je tudi res po vojski veliko najemnikov kmetije pokupilo, kakor se je sploh izvršila velika sprememba v lastvinskih razmerah pri nepremičnem posestvu. Skušnja je bila slaba, veliko novih posestnikov je propadlo ali pa se le s težavo še držijo. S tem torej ne bo dosti.

Delavska stranka se za agrarno vprašanje doslej ni dosti menila. In tudi treba ni bilo. Zadovoljila se je z izjavo, da se morajo zgubljene lastninske pravice spet vrniti, govorila je o »nacionalizaciji« itd.

Vprašanje je zelo težko. Sama industrija in nič poljedelstva pa tudi ni nič. Mislimo si le slučaj vojske, ki bi zaprl Angliji dovoz žita. Saj je že v tej vojski dosti trpela, pa je bila s svojimi zaveznicami neomejen gospodar morja. Kaj pa, če bi tega ne bilo več?

g Sadno drevje v Sloveniji in Jugoslaviji. Poljedelsko ministrstvo je sestavilo podatke o sadjarstvu v celi državi. Za Slovenijo izkazuje statistika v letu 1922 2772.000 jablan, 633.000 hrušk, 194.000 orehov in 1145.000 češpelj in raznih ostalih sadnih dreves 385 tisoč. — Za celo Jugoslavijo pa imamo sledeče podatke: 50.970.000 češpelj, 7.758.000 jablan, 3.685.000 hrušk, 1.738.000 orehov, 3 mil. 485.750 oljk, 461.210 kostanjev in 5.392.200 raznih dreves. Skupno torej je v celi državi sadnega drevja 73 milijonov 469.960. — Za Slovenijo se ceni, da prinaša sadjarje leto dohodkov približno za 280—300 milijonov dinarjev. Na toliko se namreč ceni vrednost donosa sadnega drevja, ki ga ima Slovenija.

g Z zagrebškega trga. Proti prekaževalcem mesa se je pojavil med zagrebškimi občinstvom hud odpor zaradi pretiranih cen, po katerih prodajajo prekaževalci svoje izdelke. Iz tržnih poročil (zagrebških) je razvidno, da kupujejo prekaževalci blago po 11 Din cenejše kakor pred par meseci, oni sami pa niso znižali cene še niti za vinar. Zagrebčani groze prekaževalcem mesa s bojkotom, dokler ne bodo cen svojih izdelkov prilagodili cenam surovega mesa, ki so znatno padle. — Tudi prodajalci sadija so doživeli te dni na zagrebškem trgu hude nepravice. Prodajati so namreč hoteli zgodnje črešnje iz Dalmacije po 100 Din za kilo! To oderuštvo je bilo celo potratnim Zagrebčanom preveč, da ne govorimo o srednjih in gospodarsko šibkih slojih, in blago je ostalo neprodano. Naslednji dan so prodajali iste črešnje po — 40 Din kilo. Trgovci s salato je udarila konkurenca iz Slavonije, odkoder so pripeljali velike množice salate na zagrebški trg ter jo prodajali po 4 Din kilo, dočim so zahtevali zagrebški vrtnarji po 8 Din za eno glavico. — Mlad grah v stročju so prodajali po 30 Din kilo. — Špinačo so hoteli zagrebški vrtnarji prodajati po 15 Din kilo, to ceno pa jim je zmešalo zagrebško mestno vrtnarstvo, ki je postavilo na trg dovolj špinače po — 6 Din za kilogram.

g Žitni trg. Na novosadski produktni borzi notirajo žitu sledeče cene: pšenica 317,50 do 320,50, kuruza 230 Din, pšenična moka »0« 485 Din, »2« 425 Din, »6« 340 Din, »7« 295 Din, otrobi 215 Din. Tendence trajno slaba, promet okrog 86 vagonov, od tega 50 kuruze in 28 in pol pšenice.

g Prijave zastopstev inozemskih trdkih trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani. Ker je iz uradnih podatkov o gibanju trgovine, obliki in industrije, ki jih prejema trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani od pristojnih mest, malokje razvidno kakšno inozemsko zastopstvo in iz katere države zastopstvo imajo posamezne tvrdke njenega zborničnega okraja, vlijudo vabi vse one tvrdke, agenture in komisijske trgovine, ki imajo kako zastopstvo iz inozemstva, da ji ga blagovolijo prijaviti v teku 8 dni. Te prijave potrebuje zbornica v svrhu spopolnitve njene evidence in da bo mogla interesantom, ki bi se zanimali za taka zastop-

stva, naznaniti jim njih naslove. Zbornica tudi prosi v interesu zastopnikov samih, da se ji naznanijo odslej sproti vsakršne spremembe zastopstev inozemskih trdkih.

g Izkaz Narodne banke. Po izkazu Narodne banke z dne 8. t. m. je bilo v obtoku za 5 milijard 577 milijonov dinarjev bankovcev kar pomeni napram prejšnjemu izkazu z dne 30. aprila povečanje za 8,9 milijonov dinarjev. Istočasno se je povišala tudi kovinska podloga (za 11,3 milijonov dinarjev) na 453,4 milijonov dinarjev.

g Carinski dohodki. V tretji desetini meseca aprila so znašali carinski dohodki 7 milijonov 77.056 dinarjev napram 53 milijonom v drugi desetini istega meseca. Dohodkov so imele sledeči carinarnice: Ljubljana 3 milijone 238.903 dinarje, Maribor 2 milijona 278.102 dinarja, Rakek 807.138 dinarjev, Jesenice 482 tisoč 765 dinarjev, Celje 512.417 dinarjev, Gornja Radgona 175.141 dinarjev. Kako so se razvijali carinski dohodki po posameznih mesecih t. l., kažejo sledeči podatki: v januarju letos so znašali 107,1, v februarju 120,9, v marcu 143,9 in v aprilu 143,9 milijonov dinarjev.

g Bolgarska industrija. Po statističnih podatkih je bilo v Bolgariji leta 1922, 1541 industrijskih podjetij z vplačanim kapitalom 4 milijard 30 milijonov levov. V bolgarski industriji je bilo predlanskem zaposlenih 55.377 oseb in pogonske sile je bilo 82.000 konjskih sil. Vrednost letne produkcije za leto 1921, se ceni na 4 1/2 milijade levov. Goriva se je uporabilo za 142 milijonov, surovin pa za 2890 milijonov levov. Za delavske plače se je izdalo 435 1/2 milijona levov.

g Obtok bankovcev v Italiji. Dne 31. marca letos je bilo v Italiji bankovcev v obtoku za 18 milijard 840 milijonov dinarjev.

g Avstrijska Narodna banka v aprilu. Izkaz avstrijske Narodne banke v aprilu kažejo odločno tendenco k poslabšanju gospodarske situacije. Obtok bankovcev je narastel tekom meseca za 139 milijard, medtem ko je zaloga zlata, srebra, deviz in valut padla za 269 milijard. Koncem meseca je bilo v obtoku za 8 milijard bankovcev, metalno in devizno kritje pa je znašalo samo 3 milijarde 776 milijonov avstr. kron.

g Francoski frank je po volitvah znatno padel. Danes je pa dosegel zopet višino, ki jo je imel pred volitvami.

g Produkcija olja in svile v Italiji. Leta 1923—24 je znašala produkcija olja 12.458.000 meterskih stotov, to je za 3.327.000 meterskih stotov manj kot leta 1922. — Produkcija umetne svile v Italiji je znašala v prvih treh mesecih leta 1924 1.057.115 kg nasproti 578.344 kilogramov v prvih treh mesecih leta 1923.

g Državne železnice na Poljskem so se izročile popolnoma zasebnemu kapitalu. Država je samo lastnik voznega materiala, nima pa druge ingerence kakor v vprašanih vožnih varnostih.

g Zunanja trgovina Brazilije. V letu 1923 je Brazilija uvozila za 3.576.000 ton blaga, v vrednosti 50,6 milijonov funtov šterlingov, izvoz pa je znašal 2.230.450 ton za 73,2 milijonov funtov šterlingov.

BORZA.

Zagreb, 14. maja. (Izv.) Italija 3.589—3.619, London 353,30—356,30, Newyork 30,875—31,87, dolar 79,375—80,375, Pariz 4,72—4,77, Praga 2,870 do 2,4080, Dunaj 0,113740—0,114740, Curih 14,80 do 14,45.

Curih, 14. maja. (Izv.) Berlin 1,32, Italija 25,15, London 24,68, Newyork 564,50, Pariz 32,90, Praga 16,55, Dunaj 0,007975, Bukarešt 2,90, Sofija 4,12, Beograd 6,95.

Prosveta.

pr Koncert »Glasbene Matice«. Godalni orkester je pod Michlovim vodstvom podal dva dela Nielsenove suite, Rebikovovo »Večno zarjoco«, d'Indyjevo glasbo h »Karadecuc«. Orkester je bil izvrsten, čist, dovršen, tako da bi si ne bili mogli nobene stvari želeli lepše: ne Nielsenove plemenitosti in nežnosti, ki je je bilo zlasti v finalu obilo — viola je enkrat zavnela kot oboa, da smo jo šli z očmi nehoti iskati, dasi smo vedeli, da je ni, enkrat nam je v sluh pričarala celo glas rog — ne Rebikovega silnega patosa, razjedajoče mrčnosti, pa tudi prozorne jasnosti in prekomerne sladkosti (4. stavek); in ne d'Indyjeve duhovito zapletene izvirnosti, ki je zlasti v »Bretonski svatbi« zvenela kot Bizet, samo morda manj čutno, bolj izčiščeno, poduhovljeno.

Zbor je v celoti pel pač doslej najtežje slov. skladbe. A da mič je bil zastopan s štirimi in je zlasti v »Igri na nebu« brez usmiljenja, kot vihar podil, drevil glasove in nagrmadil težkoč, ki jih je zbor pogumno premagal. »Molitev pastirkov« ima zelo širok hod, gost zvok, »Narodna« je gibka, najlepša pa brez dvoma »Viola« s polnim, nasičenim zvokom, ki se preliva kot barve na naših srebno in zlato laziranih baročnih oltarčkah. Lepi sopranov solo je očitno nastal pod vplivom otožne jugoslovanske mohamedanske pesmi. Zbor in solistinja so v tej pesmi pokazali morda največ lepote. Lajovčeve so bile štiri, težka »Breza in hrast«, ljubka »Dete jezdi na kolencu« s posebno izbornim spremljanjem, toplimi dolžinami na par končnih zlogih; nazadnje pa tisti plosk po klavirju ki vse prejšnje narejeno kisanje podere in se ti hudomušno v lice zareži: vse je bila samo burka. »Zlato v

Blatni vasi je užigalo s svojim živim glesbenim humorjem. — Kogoj je nastopil s tremi: dvema prav mirmima prijaznima otroškima zboroma in z narodnimi, ki jih je odel z enotnim plaščem »Trpečih src«; pa je v tej zvezi tudi notranja enotnost jako močna. Obdelal jih je jako iznajdljivo, samosvoje; po tem ni izpraševal, kaj pevec lahko poje. Zlasti pesem »Bog je pa Stvarnik moj« je pomenila za večer enega najtrših pevskotehničnih oropov. Posebno primerni mehki so se nam zdeli »Zagorski zvonovi«. Dobro so učinkovale imitacije, variacije, kakor že sploh v prejšnjih kanične oblike. Ravnikova »Kam si šla?« je za pevece tudi huda, pa so jo dobro izvozili, tako da se je marsikaj posebno sočno glasilo. Pavčičeve »Rdeče rože« so ves Pavčič: mehko, prirčen, malo sentimentalen, ali pa gibek, poskočen skladatelj občutljive slovenske duše. Največ ognja so razmele Premrove »Rože za Marijo«, otroški preprosto zamišljene, z jasnimi, domačimi zrazom, tako iskrenimi, ne veni, ali skrajno prevejano, ali čisto naivno zasnovanimi ritmičnimi kontrasti. Po gostoti, teži melodije, ritma, harmonije, kontrapunkta, ki so doslej iržali čute poslušavcev deloma skrajno napet, se je ob teh ljubkih lepotah vse oddehnilo in plosk se je kot toča usipal na zbor in skladatelja. Pevovodja Kumar je z uspehom lahko zadovoljen. K.

Narodno gledališče.

DRAMA.

Začetek ob 8 svečer.

Četrtek, 15. maja: »Izgubljene duše«. Red B. Petek, 16. maja: »Kamela skozi uho šivanec«. D. Sobota, 17. maja: Zaprtlo. Nedelja, 18. maja: Gostovanje Hudožestvenikov. Ponedeljek, 19. maja: Zaprtlo. Torek, 20. maja: Zaprtlo.

OPERA.

Začetek ob pol 8 svečer.

Četrtek, 15. maja: »Faust«. Red C. Petek, 16. maja: »Manon Lescaut«. Red F. Sobota, 17. maja: »Selo Stepančikov«. Izven. — Gostovanje Hudožestvenikov. Nedelja, 18. maja: »Življenjski boj«. Izven. — Gostovanje Hudožestvenikov. Ponedeljek, 19. maja: »Jekaterina Ivanovna«. Izven. Gostovanje Hudožestvenikov. Opera »Tosca«. Nocoj se poje v operi »Tosca« a red A. Vloga Scarpia poje prvokrat na našem dru g. Cvejič.

Gostovanje Hudožestvenikov v Ljubljani. Po robno vsebino vseh treh dram, s katerimi gostujejo Hudožestveniki v našem Narodnem gledališču, rinaša 26. številka Gledališkega lista, ki je pravzrvala. Vse posetnike predstav Hudožestvenikov pozarjamo, da je začetek teh predstav točno ob in ne ob pol 8, kakor navadno začenjajo operne redstave. Gostovanje Hudožestvenikov se vrši v pernem poslopju.

Pri današnji predstavi »Faust« poje vlogo fargarete gđna Ana Rotova iz Prage. Valentina oje g. Popov, Fausta pa g. Kovač. Predstava se rši za red C.

Naznanila

Inleta na Zalestno goro pri Preserju se poleg kolne prosvete udeležijo tudi člani Strokovne zveze javnih nameščencev s svojimi rodbinami. Odhod iz Ljubljane z vlakom južno železnice ob pol 12 jutraj. Za prehrano mora skrbeti vsak udeleženec sam. Povratek poljubno z vrhniških vlakom z /rhniške ali Brezovice.

Jugoslovanska obrtna zveza priredi v nedeljo, dne 18. maja skupno z društvom Rokodelskih pomočnikov poučni zlet v Vevče, kjer se vrši ogled to-

varne Združenih papirnic Vevče, Goričane, Medvo-de. Zbirališče izletnikov pred glavnim kolodvorom, kjer se odpeljemo s potniškim vlakom ob 14.15 do Zaloge in tam peš približno 20 minut do tovarne. Da lahko pravočasno poskrbimo za prostor v vaku, prosimo, da se vsi izletniki pismeno ali ustmeno prijavijo v pisarni Jugoslovanske obrtne zveze, Komenskega ulica 12.

Družabni klub. Ker je bil preteklo nedeljo izlet na št. Jošt radi neugodnega vremena onemogočen, napravimo ta izlet prihodnjo nedeljo, dne 18. maja. Zbirališče ob pol 7 jutraj na glavnem kolodvoru. — Odbor.

Starešinski sestanek bo v nedeljo 18. maja na Šmarjeti gori pri Kranju. Iz Ljubljane odhod ob pol 12 popoldne. Pridite vsi! — Predsednik SKAS.

Udruženje jugoslovanskih inženjerjev in arhitektov, sekcija Ljubljana, vabi svoje člane k sestanku v petek, dne 23. maja ob 8 zvečer v salonu »Pri Mraku«, Rimska cesta, in k V. rednemu občnemu zboru, ki se vrši v soboto, dne 31. maja ob 4 popoldne v dvorani Mestnega magistrata z običajnim dnevnim redom.

V Predvoru nad Kranjem priredi ljudski oder katoliškega prosvetnega društva »Predvor« na praznik Vnebohoda, dne 29. maja točno ob pol 4 popoldne v društveni dvorani krasno zgodovinsko igro s petjem v petih dejanjih »Dekle z biseric«. Okoličani vabljeni. Vstopnice se dobe v predprodaji.

Cerkveni vestnik.

c Pastoralna konferenca za semiško dekanijo bo v Metliki v četrtek, dne 22. maja. Začetek točno ob pol 10 popoldne.

c Monsignora Cieplaka imenuje papež baje v kratkem za kardinala ter mu izroči vodstvo lanske leto ustanovljenega zavoda za starejše in obolele škofo v papeški palači Castelgandolfo.

Pevski vestnik.

Koncert pevskega zbora Slov. kat. izobr. društva v Celju se ne vrši dne 18. maja, kakor je bilo objavljeno, ker je oblast vled razširjenja škrlatinke vse prireditve za 14 dni prepovedala, ampak se preloži na 29. maj ob pol 4 popoldne v Narodnem domu.

Orlovski vestnik.

Izlet šentpeterske srenje se vrši dne 18. maja na Ježico. Zbirališče za vse odseke je ob pol 1 pred šentpetersko prosveto, odhod ob tričetrt na 1. Udeležba obvezna za vse odseke. Bog živi!

Turistika in sport.

Prvenstvena tekma Hermes : Jadran se vrši v nedeljo, dne 18. maja ob 10.30 na prostoru Primorja, predtekma rezervnih moštev je določena na 9. S to tekmo se zaključijo prvenstvene tekme I. razreda v Ljubljani in preostane le še finale za prvenstvo podsava, ki se vrši 15. junija med SK Ilirijo in zmagovalcev iz semifinale tekme Maribor : Celje, ki je določena na dan 29. maj v Maribor.

HAŠK v Ljubljani. V nedeljo, dne 18. maja nastopi proti Iliriji Hrvatski akad. športni klub iz Zagreba. Ker se je potovanje našega olimpijskega teama nekoliko zakasnilo, bo HAŠku mogoče nastopiti v Ljubljani z najmočnejšim moštvom. Za enkrat je negotov edino nastop Vineka, ki je nekoliko blesiran. — Eventuelno gostuje nekoliko oslabiljeno I. moštvo že v soboto proti Hermesu ali Jadranu.

NI POTREBNO, da Vas muči revmatizem in trganje v križu, ker »Reumatis« odstranjuje bolečine v najkrajšem času. Glavna zaloga za Ljubljano in okolice je lekarna Leustek.

James Oliver Curwood: 18

Kazan, volčji pes.

(Kanadski roman.)

(Dalje.)

Jeanne je stopala ob strani volčjemu vsu. Zdelo se ji je, da se ji tisoče igel zaja v kožo obraza in vkljub topli obleki o jo zbadale v telo. Spomnila se je na tomlomer in ga je potegnila iz prtljage. Putila ga je nekaj časa odprto na zraku, nato na pogledala, koliko kaže: stal je na trileset stopinj pod ničlo Fahrenheita.

Petnajst milj! In oče ji je bil dejal, da o lahko prepotovala to razdaljo. Toda Peter brez dvoma ni računal na ta strašni etri mraz in na rezki veter, ki bi prestrail najpogumnejšega.

Gozd je bil sedaj daleč za njo. Zginil e bil v poltemi sive megle. Na vse strani e je raztezal samo neusmiljeni Barren, po katerem se je vila zmrzla reka. Če bi bilo vsaj nekaj dreves v tej žalostni pokrajini, i Jeanni ne bil tako upadel pogum. Toda nič, prav nič. Nikjer se ni mogel vstaliti poled v tej sivi poltemi, ki je bila enolična n grozna.

Mlada žena je korakala naprej in nebrestano gledala na tla, skušajoč odkriti račne votline, pred katerimi jo je bil svadil Peter Radisson in v katerih bi mogla nenadoma izginiti. Toda slednjč je opazila, a je vse postalo enako na snegu in na ledu za njene oči, ki jih je bil oslabil mraz. Vedno bolj so jo pekle.

Nato se je reka razširila v neko vrsto jezera in tu je veter brl s tako silo, da se e Jeanne vsak trenutek spodtikala in že

par palcev snega je bila za njo nepreko-račljiva zapreka.

Kazan je še vedno vlekel z vso močjo. Komaj, da mu je sledila in da ga ni izgubila iz oči. Njene noge so bile težke kot svinec in hodila je težavno, mrmraje molitev za svoje dete.

Nenadoma se ji je zdelo, da so bile sani pred njo samo še komaj vidna črna točka. Polastila se jo je groza. Kazan in dete jo zapuščata. In kriknila je. Toda to je bila samo optična iluzija za njene vnete oči. Sani so bile komaj dvajset korakov od nje in po kratkem naporu je prišla do njih.

Z vzdihom se je zgrudila nanje, obupno objela dete okoli vratu, stisnila glavo med kožuha in zaprla oči. Za trenutek je imela občutek »ljubega doma...« Vizija se ji je pa razpršila tako naglo, kot je bila prišla in zavedla se je resničnega položaja.

Kazan se je bil ustavil. Vsedel se je na svoj zadek in jo gledal.

Ona je pa ležala nepremično na saneh. Kazan je čakal, da se zgane in prične govoriti. Ker se še vedno ni premaknila, je stopil k njej in jo duhal. A zaman.

Nenadoma pa je dvignil glavo in začel duhati proti vetru. Veter mu je nekaj prinašal. Spet je začel suvati Jeanno s svojim gobcem, kot bi ji hotel nekaj naznaniti. Žalostno je zavpil in začel glasno tuliti.

Neznana stvar pa, ki jo je prinašal veter, je postala bolj razločna in Kazan je začel junaško vleči za komat in vlekel tudi Jeanne seboj.

Teža, ki jo je sedaj vlekel, je zahtevala od njegovih mišic nenavaden napor in sani, ki so škripale v snegu, so se le počasi premikale naprej. Vsak čas se je moral

Orlovski odsek na Ježici

proslavi v NEDELJO, dne 18. t. m. z lepo pripravljenjo javno telovadbo v STOŽICAH svojo

PETNAJSTLETNICO.

Pričetek ob pol 4. — Igra godba »Mladinskega doma«. — Na svidenje, prijatelji naši!

Razbojnik čaruga pred sodiščem

Čaruga je njegovo razbojniško junaštvo pred sodiščem hitro minilo. Na razpravi v torek se ni več šopiril s svojim hajduštvom, marveč se je oprijel, da se reši, tajeja kakor najnavadnejši zločinec. V glavnem vali vso krivdo na mrtvega tovariša Matijeveča. Ko ga je predsednik vprašal, kakšna so bila prav za prav pravila njegove razbojniške družbe, je rekel Čaruga:

»Matijeveč je bil komunist.«

Predsednik: »Zakaj ste izvrševali razbojstva?«

Čaruga: »Kakšna razbojstva?«

Predsednik: »Boste že slišali kasneje.«

»Naj govori kdo kar hoče.« Tako se zagovarja Čaruga. O nobenem velikem zločinu noče ničesar vedeti, kvečjemu pravi, da je čul o njem pripovedovati.

»Toda pred orožniki ste vse priznali,« ga zavrne predsednik.

Čaruga: »Žandarji v Tompojevcih so me pretepli.«

Predsednik: »A priznali ste tudi pred preiskovalnim sodnikom.«

Čaruga: »Da, ker sem se bal, da me vrnejo žandarjem.«

O prvem roparskem uboju dne 9. junija 1920 v Bokšću, ko je Matijeveč ubil Ignacija Schlossbergerja, pravi Čaruga, da ni bil zraven in da je slišal o tem le pripovedovati.

Državni pravdnik konstatira, da je Čarugina trditev, da je on ustrelil Matijeveča, da prepreči nadaljna zločinstva, neresnična. Dognalo se je, da je orožniška krogla pogodila bombo, ki jo je Matijeveč nosil za pasom. Bomba je eksplodirala in tako je Matijeveč našel smrt.

O par nadaljnjih roparskih činih pravi Čaruga, da je sodeloval le z namenom, da jih prepreči, oziroma, da je moral sodelovati, ker mu je Matijeveč odkazal vlogo.

Na vrsto pride slučaj razbojnika Rebiča, katerega sta Čaruga in Matijeveč, ker ni ubil in oropal popa v Gerjanah, kakor sta mu odkazala, po društvenih pravilih obsodila na smrt in ga ustrelila.

Čaruga se brani, da je on sodeloval le kot priča in ne kot sodnik. Pravi, da je pred izvršitvijo smrtno obsodbe pnučil obsojencu kosilo, da pa temu »ni šlo v tek«. Rebič je skušal uteči, a Matijeveč je streljal za njim. Predsednik pripomni, da ni streljal za Rebičem Matijeveč, nego Čaruga.

Darovi.

Dinarski dan in drugi prejemki za vestfalske Slovence. »Aktijskemu odboru za pomoč vestfalskim Slovence« so bile doslej doposlane sledeče vsote v dinarjih: Boh. Bistrica: Miroslav Iskra 428.50, Srečko Kristan 13.50; Bukovica: župni urad 39.25; Črna pri Prevaljah: Kolo jug. sester 150; Djakovo: Franjo Stare 10; Griže: županstvo 168; Hrastje: župnik Zbašnik 113; Gomilsko: Zolter Ivan 778.15; Jesenice: zbirka Alojzij Pukšič, Javornik pri Jesenicah 3080; Javor: župni urad 45; Kamna gorica: župni urad 250; Ljubljana: zbirka »Dinarskega dneva« 7747.55 Din, 5 lir, 1 srebrna krona, Grad-

beno podjetje ing. Dukič in drug 1000, dr. Natlačen 50, Kosta Ivanovič 100, Kino Ideal 200, Kolo jug. sester 73, mestna občina 15.000, občinski urad 225, »Dobrodolnost« 800, Kreditni zavod za trgovino in industrijo 100, drugi letnik moškega učiteljskega 11, škofijski ordinariat skupno vsoto cerkvenih nabirk v ljubljanski in lavantinski škofiji 38.060; Laško: zbirka mladine 405; Ljutomer: občinski urad 800; Murska Sobota: žandarmerska postaja 70; Moste: občinski urad 1000; Maribor: podružnica Jug. matice 9102.25, mestna občina 10.000; Medvode: podružnica Jug. matice 90.50; Novo mesto: dr. Gregorič 375, podružnica Jugosl. matice 1623.75; Ovišje: županstvo 830; Podčetrtek: županstvo 100; Pameče: župni urad 58; Ponikva: župni urad 385; Ponikva ob juž. žel.: župni urad 160.50; Rajhenburg: Slov. katoliško izobr. društvo 950; Reteče: župnik Janez Meršolj 135; Sovnica: Uslakar Ivan 50; Sele: župni urad 40; Slov. Bistrica: mestni odbor Orjuno 882.25; Sulinci: Kavčič Milan 10; Smartno: župni urad 370; Štepanja vas: Sokolsko društvo 155; Šmarjeta: županstvo 70.75; Šoštanj: sokolsko društvo 500; Sv. Marija v Puščavi: župni urad 80; Vrhnika: podružnica Jug. matice 1655.75; Zagorje: izobraževalno društvo 160, občina 4000; Zabnica: župni urad 74; Žiče: župni urad 41. — Skupna vsota vseh prejemkov znaša 101.615 Din 70 p, 5 lir, 1 srebrna krona. — Vse one, ki imajo še v to svrhu zbranega denarja, prosimo, da ga čimprej pošljejo na naslov: Jugoslovanska Matica v Ljubljani, Pred škofijo 21, ker bomo denar že v prihodnjih dneh razdelili. Vsem darovalcem in nabirateljem se v imenu stradalajočih de-lavcev v Vestfaliji najtopleje zahvaljujemo.

Akcijski odbor za pomoč vesti. Slovence.

Ptuj. Podpore za rodbino Božeglav v Brodu o. S. se je nabralo 595 Din. Vsem usmrtjenim darovalcem tisočkratni Bog plačaj.

Poizvedovanja.

Par uhanov je bilo najdenih. Dobe se na Poljanski cesti 9, 1. nadstropje.

Dobro znana oseba, ki je v nedeljo popoldne v nunski cerkvi vzela damski dežnik, se naproša, da ga vrne v zakristiji istotam, da se tako izogne neprilicam.

BERSON

gumijevе pete in gumijevе podplate

Vam mora pritrditi Vaš čevljar na čevlje, ker s tem ne štedite le z denarjem ampak varujete tudi noge in obuvale.

Meteorološko poročilo.

Gas opazovanja	Barometer v mm	Termometer v C	Vahrom. distance v C	Nebo, vetrovi	Padavine v mm
13. 5. 21 h	740.7	16.8	0.9	d. obl. s. v.	—
14. 5. 7 h	742.3	14.5	0.5	jasno	—
14. 5. 14 h	741.3	19.7	1.9	d. obl. vzhod	—

Nato se je mož spet prikazal. Ni bil tako star kot Peter Radisson.

Približal se je Kazanu in ga gledal. »Torej ti sam, za Boga miloga, si mi jih privedel nazaj... Častitam ti, moj dragi!«

Sklonil se je brez strahu nadenj, ga izpregel in mu namignil, naj tudi on vstopi. Kazan je za trenutek odlašal. Ravno v tem trenutku se mu je zdelo, da čuje v divjanju vetra, ki se ni bil polegel, glas volkulje Sivke. Obrnil je glavo, nato se je pa le odločil, da vstopi.

Vrata koče so se zaprla za njim, mož pa je začel pripravljati za Jeanno toplo jed na ognjišču.

Mlada žena, ki jo je bil človek položil na posteljo, se ni takoj zavedla. Kazan pa, ki se ga je loteval spanec, jo je začel nenkrat iz svojega kota ihteti in ko je dvignil malo pozneje nos, je videl, kako je s tujcem.

Kazan se je splazil pod posteljo. Noč je bila prišla in tišina je vse objela. Ko je naslednji dan mož odprl vrata, je Kazan porabil to priliko, skočil ven in zdiral na planjavo. Našel je sled volkulje Sivke in jo klical. Odgovorila mu je z ledene reke in tekel je proti njej.

(Dalje sledi.)

Objava.

Peresno lahki kamgarni, listri, sirova svila ter coveleard za moške in frotie, etamin, delaine v najnovejših vzorcih za damske oblike pri

Lenasi & Gerkman

KUHARICA, marljiva in zvesta, veča vsega gospodinjstva in se razume na vsa poljska dela, želi službe v kako župnišče za takoj ali pozneje. - Naslov v upravi "Slovenca" pod št. 2781.

Korespondentinja

se potrebuje za Zagreb. Večja popolnoma hrvaškega in nemškega jezika v govoru in pisavi. Perfektna v nemški stenografiji in v strojeopisu. Sposobne in solidne refleksantije dobe pri tej stalni namestitvi polno prehrano. Ofteri, opremljeni s sliko in prepisi izpričeval, naj se pošljejo rekomandirano na sledeči naslov: E. V. FELLER, Zagreb, Jurjevska ul. 31 A.

Izložbeno okno

z vhodom in vrati na špalete, pripraven za trgovca ali obrtnika, po zelo ugodni ceni takoj **NAPRODAJ**. — Aug. JEGLIČ, Radeče. 2829

POHIŠTVO za celo spalno sobo naprodaj. - Čopova cesta 21, prtlj. 2, od 3.—5.

NAJBOLJŠA

REKLAMA

so oglaš v »Slovenca«.

Ostanki za perilo

so naprodaj po polovični ali zelo nižani ceni. Ne zamudite ugodne prilike! Resljeva cesta 30/I, desno. 2815

ABADIE

Glavna zaloga cigaretnega papirja in vseh vrst

ovojni papir

A. Lampret.
Ljubljana, Brezov trg 10

POZOR, drž. uradniki!

Kdor se je slikal v ateljeju »HELIOS«, Ljubljana, Aleksandrova 5, dobi legitimacijo za 5 Din. - Veličan Bešter.

STARO SREBRO
in **SREBRNI DENAR**
KUPUJE po najvišji ceni L. Ravnihar, urar, Sv. Petra c.

Pozor!

V četrtek, dne 15. maja otvorim **TRGOVINO** z manufakturnim in galanterijskim blagom, potrebnostim za krojače in šivilje. Cene nizke, točna in solidna postrežba.

Se priporoča trdka **JERNEJ PIRNAT**,
Martinova cesta 8. 2816

Gostilničarji, pozor!

Ogrske in domače **SALAME** prve vrste, kakor tudi polemendolski in polnomastni trapistovski **SIR** nudi trdka

I. BUZZOLINI,
Lingarjeva ulica, Ljubljana.

Malo POSESTVO

na Gorenjskem, 1 uro od železnice, obstoječe iz hiše, gosp. poslopja in hleva 16 mernikov posejanja, košnje za 3 živine ter po dogovoru gozda od 2 do 30 oralov naprodaj. — Ponudbe ozir. vprašanja na upravo lista pod št. 2719.

POSESTVO

skoro nov **MLIN**, vodna moč in prostor na razpolago za kako drugo vodno obrt v lepem kraju na Gorenjskem naprodaj. - Naslov se izve v upravi lista pod št. 2795.

Mlade, lovske resaste PTIČARJE

poležene dne 1. aprila 1924, prodam. - MEKINDA, Novi Vodmat št. 62. 2744

40 Elektro- motorjev, najboljši izdelek
2000 Elektro- žarnic
200 Elektro- lestencev, drugih svetil
ves Elektro- material najboljši kakovosti zelo poceni
Leopold Tratnik
Ljubljana, Sv. Petra cesta 25.

PERJE za postelje:

1 kg sivega, skubljenega	Din 30
1 kg sivega, mehkega, boljsega	Din 50
1 kg svetlega, popoln. mehkega	Din 80—100
1 kg čisto belega, puhastega	Din 150—175
1 kg puha, od	Din 225—300

razpošilja vsako količino po povzetju
HERMANN HEILBRUNN — SENTA (Bačka).

Prodam radi boleznj dobro ohranjeno **WANDERER**

— **motorno KOLO** —

za 4 HP z dvema cilindroma, prostim tekom in tremi prestavami, napenjalom za jermen itd. - Naslov se izve v upravi lista pod št. 2757.

Pozor, državni uradniki!

SLIKE za legitimacije

IZDELUJEJO po najnižjih dnevnih cenah

Atelje: **BERTHOLD**,
GRABJEC Franc,
KUNC Viktor,
KUNC Franc,
POGAČNIK Franc,
ROVŠEK, Davorin,
URŠIČ Anton.

Gostilničarji, pozor!

Vesed selitve trgovine razprodajam po najnižjih cenah prvovrstna ljutomerska in halo- **vina** letnik 1921, 1922 in 1923 od 56 litrov naprej.

GJURO VALJAK,
MARIBOR, Mlinska ulica 2.

NAJPRIMERNEJŠI DNEVNIK ZA USPEŠNO REKLAMO JE — „SLOVENEK“!

Tužnim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je naš iskreno ljubljeno oče, stari oče, brat in tast, gospod

Mihael Marolt

posestnik

dne 13. maja 1924 ob pol 16. uri v 62. letu, po kratki, mučni bolezni, previden s sv. zakramenti, izdihnil svojo blago dušo.
Pogreb se vrši v četrtek, dne 15. t. m. ob 16. uri iz hiše žalosti na domače pokopališče. Sv. maše zadušnice se bodo brale v farni cerkvi v Sodražici.

Sodražica, dne 13. maja 1924.

ZALUJOČI OSTALI.

MARIJA LAMPREHT naznanja v svojem in v imenu svoje hčerke **OLGE** vsem sorodnikom, prijateljem in znancem pretužno vest, da je njen srčnoljubljeni soprog, predobri oče, gospod

Josip Lampreht

ravnatelj pomožnih uradov delegacije ministrstva financ

danes po kratki bolezni, previden s tolažili svete vere, mirno preminul.

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v petek dne 16. maja ob pol 4. popoldne iz splošne drž. bolnice na pokopališče k Sv. Križu.
Ljubljana, dne 13. maja 1924.

† Potrni neizrekljive žalosti naznanjamo sorodnikom, prijateljem in znancem prežalostno vest, da je naša nadvse ljubljena hčerka, sestra in sestrična, gospodična

Marija Klemenc

dne 10. maja ponoči ob 11. uri, po večkratnem prejemu sv. zakramentov, vdana v božjo voljo, mirno v Gospodu zaspala. — Pokopali smo jo 12. maja na pokopališču pri Sv. Križu.
Naj v miru počival

ZAHVALA. Vsem, ki ste našo prerano umrlo rajnico tolažili ob njeni bolezni in se tako obilno udeležili njenega pogreba, posebno pa č. g. Iv. Petriču, župniku šentpeterskemu, za tolaž. obiske, dekl. Mar. družbi za spremstvo in ganljivo petje, šentpeterski Prosveti, vsem darovalcem prekrasnege cvetja in vsem, ki ste spremili našo ljubljeno na njeni zadnji poti, iskreni: Bog povrnil!

Ljubljana, dne 13. maja 1924.

ZALUJOČI OSTALI.

Cenjenemu občinstvu vljudno sporočam, da sem **OTVORIL** s 15. majem

podružnico

na Marijinem trgu št. 2, nasproti frančiškanske cerkve, kje bom imel vedno na zalogi iste izdelke, kakor v svoji pekarni na Gosposvetski cesti št. 7.

Priporočam se za obilen obisk ter zagotavljam vnaprej točno in solid. postrežbo.

Viljem Bizjak

parna pekarna — **LJUBLJANA**,
Gosposvetska cesta št. 7.

Kupimo večjo množino smrekovih hlodov (krlov)

za dobavo julij — oktober 1924.

Ponudbe za lepo, zdravo in ravno blago, ki mora biti 4 m dolgo in imeti premera v sredini od 25 cm navzgor z navedbo množine, roka dobave in cene za m³ franko vagon nakladalna postaja, prosimo na naslov:

MULEJ & COMP.,

lesna industr. in trgovska družba, **BLED 2**, Jugoslavija.

ELEKTRO motorji dynamo.

Cene nizke. Zahitevajte cenik.

Vojnovič & Cie

Ljubljana — Dunajska cesta 22.

Oglas.

Opština grada Beograd nabaviće putem ofertalne licitacije na dan 31. maja ove godine sledeći **materijal za kaldrisanje ulica:**

- 200.000 kom. krupnih kocaka 18/18/18 i 10.000 kom. vezača 27/18/18.
- 18.000 kom. krupnih kocaka 18/18/14 i 6.000 kom. vezača 27/18/14.
- 6.000 komada krupnih kocaka 15/18/18.
- 2.000 dužnih metara ivičnjaka 20/26.
- 320 vag. sitnih kocaka (po 50 m² v vag.).
- Materijal, od koga se kocke imaju izraditi, mora biti eruptivna stena, propis. trdoće.
- 1000 m³ biranog lomljenog kamena za opravku ulica.
- 1000 m³ tucanika za opravku drumova.

Materijal za tucanik i lomljen kamen mora biti krečjak iz boljih formacija.

Svaka se vrsta materijala može zasebno liferovati.

Opšti i tehnički uslovi za ovu liferaciju mogu se videti svakog dana u Saobraćajnom odeljenju opštine grada Beograd, Jugovičeva 1.

Rok za podnašanje prijave i kavicije 31. maj 1924 god. do 11. časova prepodne.

IZ SUDA OPŠTINE GRADA BEOGRADA,

A br. 10.508 od 10. maja 1924 god. Beograd.

JUGOSLAVENSKO BEOGRAD ZAGREB

POENKAREOVA
ULICA BR. 10
TELEFON 23-90

Brzjavlj:
GANZ

GANZ

DIONIČKO DRUŠTVO

GLAVNA ZASTUPSTVA
ZA KRALJEVINU S. H. S.

Ganz & Comp. — Danubius

Maschinen-, Waggon- und Schiffbau Aktiengesellschaft

Ganz'sche Elektrizitäts-Aktiengesellschaft

Leobersdorfer Maschinenfabriks-Aktiengesellschaft

PROIZVODI:

vagoni • sastavni delovi vagona • točkovi za željeznice • vagoneti i materijal za uskotračne industrijske željeznice i rudokope • benzinske i elektr. lokomotive • brodovi • dizalice • elevatori teretni automobili • mostovi željezne konstrukcije • Diesel-motori • motori za benzin i plin • veliki plinski motori • mlinski valjci • turbine za vodu • centrifugalne i turbinske pumpe • strojevi za ciglane • drobilice • parni kotlovi • rezervoari • željeznički gornji ustroj i sigurnosni uređaj • strojevi za brodove • metalni, željezni i čelični odljevci i t. d.

Električni generatori za sve vrste struje • elektromotori • turbogeneratori • transformatori • brojila aparati za ukapčanje struje • električne lokomotive • tramway i t. d.

Projektiranje i gradnja hidroelektričnih i kaloridnih centrala.
Dobavljamo uređaje za kompletne ciglane, tvornice za gips i cement, te za briketiranje pilotine i drugih materijala.

Ekonomiziranje pogona parnih kotlova (sa uređajima patentiranih Babcock poluplinskih stepenastih roštilja).

Tehničke savjete i na zahtjev posjet specijalnih inženjera besplatno.

Velika bogato snabdjevena skladišta u Zagrebu i Beogradu.

POPRAVILA

vseh vrst električnih strojev transformatorjev in aparatov prevzema proti jamstvu prvovrstne strokovne izvršitve

moderno urejena tovarna

Jugoslovenskega

SIEMENS

d. d. v Zagrebu

Uradi:
Draškovičeva ulica 23.
Telefon 8-84, 25-82.

Naslov za pošiljke:
ZAGREB — SAVA.
Industrijski kolosjek.